

# अनागत वंश



अनुवादकः

उ. प्रज्ञानन्द महास्थविर

# धर्मकीर्ति प्रकाशन

(नेपाली भाषामा)

१.	बीढ रसान	४७.	दुर्दुजा विधि र कथा संपर्क (हि.स.)
२.	पञ्चवास	४८.	बीढ विवाह
३.	शालि	४९.	बुद्धो अन्तिम याता (भाग-१)
४.	नारी हृष्ट	५०.	लक्ष्मी (हि.स.)
५.	षटाचारा स्वतीरा चरित	५१.	सम्यक शिक्षा
६.	बुद्ध रासानको इतिहास (भाग-१)	५२.	परिवारा (हि.स.)
७.	नेपाली जान्माला	५३.	धर्मवाच (भाग-१)
८.	बुद्ध र बौद्धो विवार	५४.	बुद्धपुजा विधि २५ वर्ष
९.	बीढ व्याप	५५.	बुद्धपुजा विधि, कथा संपर्क र परिचय
१०.	लक्ष्मी (प.स.)	५६.	बुद्धपुजा विधि र परिचय
११.	उत्थानको कथा संपर्क	५७.	बुद्धपुजा विधि
१२.	बीढ जगत्ता स्वाक्षर्य सेवा	५८.	लक्ष्मी (हि.स.)
१३.	बैतिलार जातक	५९.	बुद्धो शिक्षान्त्वक उपरोक्त
१४.	सतिपूजा भावना	६०.	शालि मार्य
१५.	बीढ विवाह (भाग-१/२)	६१.	पहिलो गुड को तून ?
१६.	बीढ वर्णा	६२.	शालि र लैली (प.स.)
१७.	महालिपाल विवरणको अन्तर्गत ध्यान	६३.	दान पारमिता
१८.	समारन ध्यान	६४.	बुद्धो संस्कृति र महात्व
१९.	सकारात्मको रहस्य	६५.	बोध कथा र बीढ विवाह
२०.	धर्मः एक जितन	६६.	मिलिन्द प्रश्न भाग-१ (प.स.)
२१.	मानव महामानव	६७.	संवित बुद्ध बैश भाग-१ (हि.स.)
२२.	निराशी	६८.	विरत लिङ्गु संस्कृती
२३.	जातक कथा	६९.	मिलिन्द प्रश्न भाग-२ (हि.स.)
२४.	प्रला चलु	७०.	संवित बुद्ध बैश भाग-२ (प.स.)
२५.	तथातार हृष्ट	७१.	संवित बुद्ध बैश भाग-१ (हि.स.)
२६.	सतिपाल विवरण	७२.	महावचन नातक (हि.स.)
२७.	बीढ प्रस्तोत्र	७३.	बुद्धपुजा विधि र कथा संपर्क (हि.स.)
२८.	परिचय (प.स.)	७४.	वित्त सुद भए जीवन उच्चल हुँदै
२९.	बुद्धपुजा विधि र कथा संपर्क (प.स.)	७५.	शीढ बीढ कथा र लक्ष्मी
३०.	मैते बूद्धो बुद्धप्रे	७६.	नक्षत्री देखता
३१.	बुद्धो जीवनी र वर्णन	७७.	आमा बुद्धो सेवा
३२.	आमा बालू र छाँडालौरी	७८.	बुद्धो मूल उपरोक्त
३३.	ल्लोही ल्लोही	७९.	शालिमारी बुद्ध
३४.	परितसुत (पाणी भावा)	८०.	मणिलुबुद्ध जातक
३५.	मति रासो भए गति रासो हुँदै	८१.	शालितलाई भस्त बनाउने बुद्ध शिक्षा
३६.	बुद्ध र बुद्धाति	८२.	शालि र मैली (हि.स.)
३७.	बुद्ध र बुद्धातिको लक्षित परिकथ र बुद्धो जन्मभूमी	८३.	मति रासो भए गति रासो हुँदै (हि.स.)
३८.	नेपालमा बुद्धिमति अस्तित्वात्	८४.	बुद्ध रासानको इतिहास भाग-१ (हि.स.)
३९.	अ. प्रम्यकी	८५.	मातापिताको शुण र बुद्धो सही बाटी
४०.	बीढ मान	८६.	बीढ प्रस्तोत्र (हि.स.)
४१.	संवित बुद्ध जीवनी	८७.	बाल उपरोक्ती संवित बुद्ध जीवनी
४२.	मिलिन्द प्रश्न भाग-१ (प.स.)	८८.	संवित बुद्ध जीवनी
४३.	मिलिन्द प्रश्न भाग-२ (प.स.)	८९.	बुद्धो बम्बकार
४४.	भवया नारद	९०.	संलग्न संप्र
४५.	मानव स्वभाव	९१.	सञ्चारिमह तृती
४६.	महावचन नातक	९२.	महावचन नातक

## Dharmakirti Publication (In English)

Buddhist Economics & the Modern World

Dharmakirti Bihar Today

Dharmakirti Bihar

Dharmakirti in Nut Shell

Dhamma & Dhammadwati

Paritta Suttas

अनागत वंश

व

रूपस्कन्धादि

अनुवादकः

उ. प्रज्ञानन्द महास्थविर

Dhamma.Digital.

प्रकाशकः

धर्मकीर्ति विहार

श्री घः नःघल टोल

फोनः ४२५९४६६

पिकाक :

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी

धर्मकीर्ति विहार

श्री घः, नःघः त्वाः

फोन: ४२५९४६६

बुद्ध सम्बत : २५५२

विक्रम सम्बत : २०६५

नेपाल सम्बत : ११२८

इस्वी सम्बत : २००८

पिथना : १,५०० (जिन्यासःगृ)

कम्प्युटर टाईपिङ्ग : मचाकाजी महर्जन

पेज सेटिङ्ग : कविन्द्र महर्जन

छपाई : श्वेतकाली छापाखाना  
तःबहाः, लगं घं,  
फोन नं. ४२५७०८७

## प्रकाशकीय

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी, धर्मकीर्ति विहारपाखें  
 बुद्ध शिक्षा दुर्थ्याःगु ज्ञानबुद्धक सफूत पिथनाः धर्म प्रचार ज्याय्  
 ग्वाहाली यानावयाच्चवंगु खः । थुगु सफु “अनागत वंश व  
 रूपस्कन्धादि” सफुयात धर्मकीर्ति प्रकाशनया रूपय् ब्वमिपिनि  
 दथुई तयदया जिमित यक्व लय्ताः वः । बुद्धं बिया बिज्यागु  
 अमूल्य ज्ञानयात थीथि उपमात बिया थ्वीके अपुक अनुवाद  
 यानातःगु थव अनागत वंश सफू उपासिका अष्टमाया महर्जन  
 नाप सकल परिवार पिंसं माःगु आर्थिक ग्वाहाली याना पिकाःगु  
 खः । थुगु सफु अध्ययनयानादीपि सकल पाठकवर्गपिंसं बुद्धया  
 मूल शिक्षायात सयेकाः, थ्वीकाः थःगु जीवन सुथां लाके फयेमा  
 धैगु कामना यानाच्चना । अथे हे सफुदान यानादीपि दाता परिवार  
 पिनि जीवन नं बुद्ध शिक्षानुकूल न्त्याका वने फयेमा धकाः  
 आशिका याना ।

थुगु सफु इलय् हे प्रकाशन याय्त माःगु ग्वाहाली  
 यानादीपि मचाकाजी महर्जन, कविन्द्र महर्जन व श्वेतकाली  
 छापाखाना प्रेसयात नं यक्को सुभाय् बियाच्चना ।

भिक्षुणी धम्मवती

दिं: २०६५ साल श्रावण

शासनधज्ज धम्माचरिय

अगगमहागन्ध वाचक पण्डित

अध्यक्ष,

धर्मकीर्ति बौद्ध अध्ययन गोष्ठी  
 धर्मकीर्ति विहार, श्रीघः नःघः यैः ।

## नुगः खँ

धर्मवती गुरुमांयात दकले न्हापा वि. सं. २०२० सालम् तःखाले जनबहालय् नापलागु खः। धर्मवती गुरुमां नं उगु समय है विभिन्न ज्ञान गुणया खँ कना विज्याईगु खः। अथेजूसां वि. सं. २०२५ साल निसें जक धर्मकीर्ति बिहारे वनेगु शुरु जूगु खः। बिहारे व वं स्वीदैं दय्का तिनि “न मो बा गि” निसें आखः छ्वनेगु सुरुयाना थौं तक अभिधर्मया गुंगु कक्षा नापं पट्ठान स्वंगु कक्षा तक पास यानागु खः। गुरुमांपिंसं ग्वाहालीया निस्तिं धया विज्याईबलय् थःम्ह फक्व चन्दा विइगु इवलय् लुम्बिनीया गौतमी बिहारय् कोठा छक्कू दय्केत माःगु चन्दा वियागु, किर्तिपुरया मणिमण्डप थ्री किर्ति बिहारय् लः दयाङ्गि स्थापना यानागु, धर्मकीर्ति बिहारय् दयुववेल तयागु खः। गुरुमांपिं भिक्षा विज्याईबले प्रचार प्रसारया ज्या नं याना वियाच्वनागु खः। नापं धर्मकीर्ति बिहार पाखें आयोजना ज्वीगु विभिन्न कार्यक्रमय् नं भाग कया च्वनागु दु। जित बुद्ध धर्म सम्बन्धी विभिन्न ज्ञान विया मसः मस्यूगु स्यने कने याना थन तक्क थ्यंकेत र्वाहाली याना विज्यापिं गुरुमापिं, भन्तेपिं नापं मेमेपिं सकलसितं दुनुगलं निसें यक्व धन्यबाद वियाच्वना। अथे हे बाकि दुगु जीवन नं बुद्ध धर्मय् है लगेयायेगु जिगु दुनुगलं निसें इच्छा याना च्वनागु दु।

थव अनागत बंश सफू दानयानागुया पुण्यं मदय् धुक्म्ह जहान हेराकाजी महर्जनया नापं मां बौ, दाजु किजा, तता, केहेपिं अथे हे थःथितिपि सकलसिया सुखावति भूवने बास लाय्मा धैगु कामनायाना च्वना।

नापं झीगु छे छे आरक्षायाना च्वपिं देवतापिं, गुण याना तपि गुरुपिं, नापं सकल परिवारपिं, थःथितिपि सकलसित सूखी जुइमा धैगु मनतुना च्वना। अथे हे सत्रु धयापिं सुयातं मदय्मा। सुनां सुयातं स्यंकेगु मती मतय्मा। सकल प्राणीपिं थवय् मिलेचले जुया च्वने फय्मा। विश्वय् न्त्याबनें शान्ति दया च्वनेमा। थःपिंसं यानागु दक्व ज्या पूवनेमा नापं थःम्ह मनं तुनाथाय् थ्यने फय्मा। गुरुपिंन इच्छा याथाय् थ्यनेमा धक्का: नं प्रार्थना यानाच्वना। साधु ! साधु !! साधु !!!

(වැඩ ඇ සෑම ප්‍රතිඵල මෙය නොවුමෙන්)

නිශ්චිතය : ඇ ඇ නිකුත්ත ප්‍රතිඵල මෙය නොවුමෙන්

(වැඩ ඇ සෑම ප්‍රතිඵල මෙය නොවුමෙන්)

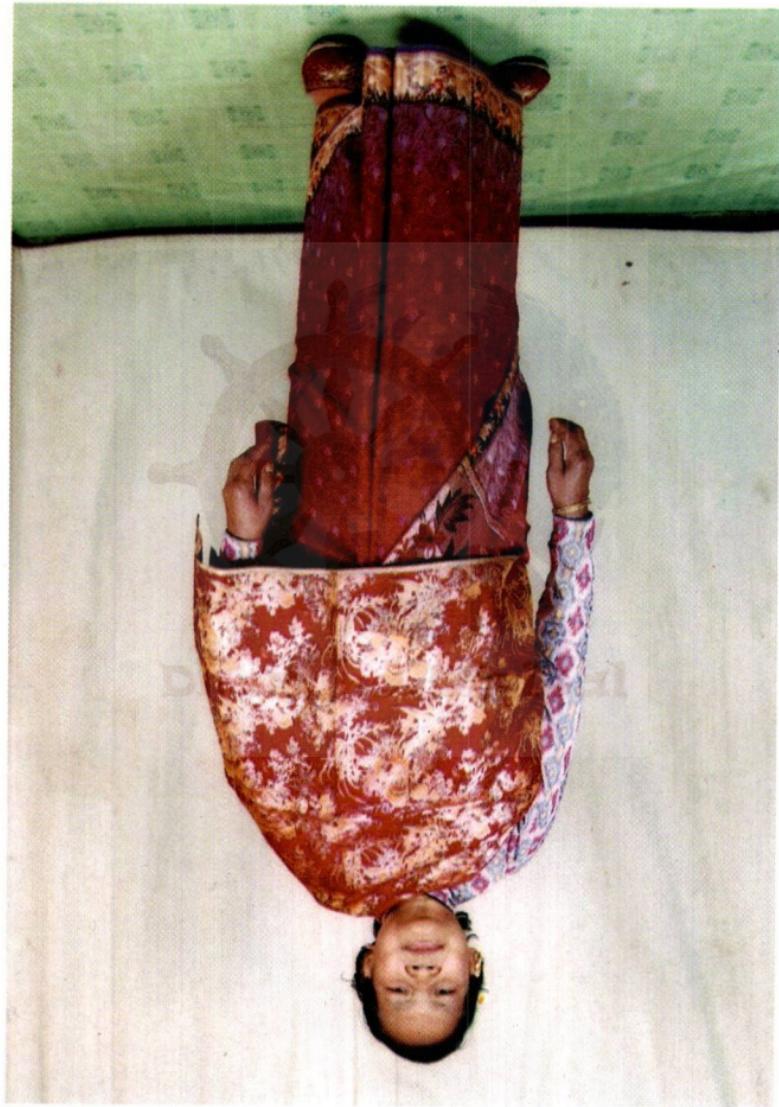
නිශ්චිතය : ඇ ඇ නිකුත්ත ප්‍රතිඵල මෙය නොවුමෙන්

නිශ්චිතය : ඇ ඇ නිකුත්ත ප්‍රතිඵල මෙය නොවුමෙන්



නිශ්චිත ප්‍රතිඵල මෙය නොවුමෙන්

ପାତ୍ର ହୁଲେଇଲୁ କାହାର କିମ୍ବା  
(ପାତ୍ର ହୁଲେଇଲୁ କାହାର କିମ୍ବା)  
ପାତ୍ର : ଆ ହୁଲେଇଲୁ କାହାର କିମ୍ବା  
ପାତ୍ରଙ୍କାଳିତା କାହାର



୧୦ ପାତ୍ରଙ୍କାଳିତା କାହାର କିମ୍ବା ଲାଗୁ

नमोत्सस भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

### अनागत वंश

मेत्तेय्यो उत्तमो रामो पस्सेनदी कोसलो भिभू ।  
दीघसोनिच चण्डनि सुभो तोदेय्य ब्राह्मनो । ।  
नालागिरि पललेय्यो बोधिसत्ता इमेदस ।  
अनुकक्मेन सम्बोधिं पापुणिस्सन्ति अनागते । ।  
मेत्तेय्यो नामजितोच रामोच रामसम्बुद्धो ।  
कोसलो धम्मराजाच धम्मसामि भिभूबुद्धो । ।  
नारदो दीघसोनिच चण्डनि रंसि मुनितथा ।  
सुभोदेव देवसोच तोदेय्यो नरसीहको । ।  
तिस्सेनाम धनपालो पालिलेय्यो सुमङ्गलो ।  
एते दस बुद्धानाम भविस्सन्ति अनागते । ।

अर्थ—

परमोत्तम जुयाच्चवंम्ह मैत्रीय बोधिसत्त्व, रामराजा, पसेनदी, कोशल राजा, अभिभूदेवता, दीघसोनि नां जुयाच्चवंम्ह राहु, असूर चण्डनि ब्राह्मण, शुभमानवक, तोदेय्य ब्राह्मण, नालागिरि किसि, पालि लेय्यक गजराज थुपि झिम्ह बोधिसत्त्वपि खःसां क्रमानुसार अनागत कालय् सर्वज्ञ ज्ञान (सम्बुद्ध) जूवनिगु जुल ।

अजित स्थविर जुसां मैत्रीय धयाम्ह बुद्ध ज्वी, रामराजा-  
राम सम्बुद्ध ज्वी, पस्सेनदी कोशल राजा-धम्म राजा बुद्ध  
ज्वी, अभिभू नां जुयाच्चवंम्ह देवराजा धम्मसामि बुद्ध ज्वी ।  
दीघसोनि धयाम्ह राहु असूर नारद बुद्ध ज्वी । अथे हे चण्डनि  
ब्राह्मण-रसीमुनि बुद्ध ज्वी । तोदेय्य ब्राह्मण-नरसिंह बुद्ध  
ज्वी । धनपाल किसि तिस्स धयाम्ह बुद्ध ज्वी । पालिलेय्यक  
गजराज सुमङ्गल बुद्ध ज्वी । थुलि झिगू नां जुसां अनागत  
कालय् झिम्ह बुद्ध ज्वी पिनिगु नां जुल । थुगु खँ गन च्चनाः  
आज्ञा दयेका बिज्यागु धाःसा - सर्वज्ञ जुया बिज्याम्ह गौतम  
तथागत जूसां राजगिरि वेलुवन विहारे बिज्याना च्चवंगु बखते  
अजातसत्रु राजाया महारानी काच्चन देवीया गर्भय् प्रतिसन्धि  
च्चनाव झिला दसेली राजकुमार जन्म जुल । उम्ह कुमार  
अजित नामं प्रसिद्ध जुल ।

अजित कुमारया परिवार न्यासःम्ह राजकुमारपिं  
दयाच्चन । झिंखुदैयागु अवस्था जुसेलि अबुम्ह अजातसत्रु राजां  
जूसां तथागतयाके अंश (दायाद) प्राप्त याना कायेमाः धकाः थः  
पुत्रयात माःगु खँ न्यंकल । न्यंके धुंका अन-अनेगु भोजन  
अष्टपान, चीवर वस्त्रादी, दान दातव्य वस्तु आपालं ज्वंका हानं  
वेलुवनपाखे वनेगु मार्गयान नं सफा सुग्घर याका बाँलाक  
छायेपी धुंकाः सल, किसि, रथ, पैदल, मन्त्री, भारदार,  
महाजन, ब्राह्मणादिपिं सहित न्यासःम्ह राजकुमारपिंसं चाःहुयका

अजित कुमार वेलुवन विहार पाखे स्वया न्हया: वंगु जुल । कथं  
थैं विहारे थ्यंसेंलि यायेमाक्व दानप्रदान यानाः तथागतयाथाय्  
प्रवजित (चूडाकर्म) जूगु जुल ।

गुम्ह खः अजित कुमार अत्यन्त आपालं तीक्षणगु प्रज्ञा  
ज्ञानं पूर्ण जुयाच्चंम्ह जुया निम्तिं अजित स्थविर धकाः लोकय्  
प्रख्यान्त जुल । छन्हया दिने तथागतं अजित स्थविरयात सम्बोधन  
यानाः राजगिरि नगरं कपिलवस्तु महानगर पाखे बिज्याना  
निग्रोधरामे च्वना विज्यात । उगु हे समयस प्रजापति गौतमी  
महारानी जूसां तथागतयात सुवर्ण वर्ण चीवर प्रदान याये  
धकाः मनय् श्रद्धा चित्त उत्पन्न यानाव अत्यन्त भिंगु व्याउँसे  
च्वंगु सुवर्ण चूर्ण चाय् ल्वाकछ्याना सुवर्णया गमला दयेके बी  
धुंका ठिक्क ज्वीक मिलेयाये धुंसेली गौतमी महारानी कपाय्  
पुसा ल्हातं ज्वना महोत्तमगु कपाय्‌मा बुया वयेमा धकाः सत्य  
अधिस्थान यानाः प्यूगु खः । समय जुसेंलि कपाय्‌मा बुया  
वल । उगु कपाय्‌माया स्वां लाहुरे स्वाँ पाय्‌फ्वः । उकियागु  
फलया वर्ण माणिक समान जुयाच्वन । गुगु खः कपाय् सयावंसेली  
गौतमी महारानी स्वयं थःगु हे ल्हातं खानाकया सुवर्णयागु  
भाज्जनय् तयाः थःगु हे ल्हातिं कपाय् ल्यया (ज्यापू लिकया)  
कपी तुला सुवर्ण सुत्रका दयेका तच्वकं मसिनु ज्वीक का फ्यने  
धुंसेलि बाँलाक शुद्ध रूपं थाज्या थायेसःम्ह थाज्या कःमि सःता  
भोजन अष्टपानादि घ्यः, साखः नकेत्वंके यानाः वस्त्रालंकारं

तीकाः थाज्या थायेगु कारखानाय् नं श्रीखण्डु चन्दन हृवलाः शिम्ह  
 ज्यामीतयत् थातं तथा थाकुगु बखते हाकः हिसाबं १४ द्विंष्टकु,  
 ब्या हिसाबं ७ न्हेकु दुगु कापः छथान न्हुकल । उगु कापः  
 ज्वाला ज्वालां थीगु तास तिनखाः समान अत्यन्त शोभायमानगु  
 जुयाच्चन । हानं मेगु छथान नं अथे हे थाना न्हुके धुंका उगु  
 कापः निथानयात नं सुवर्ण (माणिक) यागु बत्ताय् तथाः सुगन्धित  
 मालादि पुष्य, धूप ज्वनाः गुगु खः चीवर दुगु सुवर्ण बत्ता छ्यने  
 तथा नाना प्रकारया दान वस्तु ज्वंका धवजा पताकादि ब्वयेका  
 शाक्य राजकुमार कुमारीपि न्यासः महसे चाः हुयेका निग्रोधारामपाखे  
 स्वया न्ह्याः वंगु जुल ।

उगु बखते तथागत जूसां गथे तारागणपिंसं चाहयेका  
 पिहाँवः मह चन्द्रमा खः अथे हे आपालं भिक्षुगणपिंसं चाः हुयेका  
 खुगु प्रकारया रश्मि त्वः ता सुवर्णयागु बुद्धाशनय् विराजमान  
 जुयाच्चन ।

गौतमी महारानी सहित सकले निग्रोधरामे च्वंसेलि  
 तथागतयाथाय् पाच्छिपाक च्वना पञ्चाङ्ग प्रणाम याये धुंका श्री  
 तथागतयागु अत्यन्त श्री शोभायमान तथा जाज्वल्यमानं तेज  
 थिना च्वंगु खना प्रसन्नतापूर्वक सुवर्ण (माणिक) यागु बत्ता  
 चायेका सुवर्ण वर्ण चीवर निपू ल्हाति ज्वना थथे धंकाः विन्नि  
 यात - “भगवान खुगु प्रकारया महा श्री भाग्यं सम्पन्न जुया  
 बिज्याम्ह तथागत छलपोल हे खः । छलपोलयात धंकाः भा: पा

जि सेविकां स्वयं थम्हं हे शुद्ध रूपं थाना हयागु थुगु चीवर छलपोलं अनुकम्पातसें ग्रहण याना बिज्याहुँ ।"

उगु बखते छपु चीवर तथागतं ग्रहणयाना क्या बिज्यात । मेगु छपु चीवर भिक्षुसंघपिन्त प्रदान या धकाः आज्ञा जुया बिज्यात । गौतमी महारानीया धाःसा निपुं चीवर तथागतयात हे प्रदान यायेगु इच्छा जुयाच्चवंगु खः । अथे जूसां नं तथागत निक्वः स्वक्वः तक्क नं संघपिन्त प्रदान या "संघे दिन्न महप्फलं" भिक्षुसंघपिन्त संघदान यानागु महोत्तमगु फल प्राप्त ज्वी धकाः धया बिज्यात ।

गौतमी महारानीं तथागतयागु वचन उलंघन याये मछाला स्वीकार याना सुवर्ण चीवर छपु भिक्षुपिन्त प्रदानयाःगु बखते गुपिं खः ८० चयम्ह महास्थविरपिंसं व हानं मेपि भिक्षुपिंसं नं ग्रहण याना काये मछाःगु जुल ।

उगु अवस्थाय् मैत्रीय बोधिसत्त्व जुयाच्चवंम्ह अजित स्थविरं भिक्षुपिनि दथवी च्वना थथे धकाः विचार याना स्वत कि - सर्वज्ञ तथागतं "चिरिमां" गौतमी महारानीयात आपालं महोत्फल प्राप्त याकेमाःगुया कारणे थथे आज्ञा जुया बिज्याःगु खः धकाः सीकाः पुरुषोत्तम जुयाच्चवंम्ह बोधिसत्त्व जूसां सिंहराज समानं भतिचा हे कम्पमान मजूसे उगु सुवर्ण चीवर ग्रहण याना काःगु जुल ।

उगु बखते भिक्षुपिसं कलबल (हल्लाखल्ला) याना वं  
वैत वं वैत खं ल्हाना जुल कि गुगु चीवर चयम्ह महास्थविरपिसं  
नं कायेमछाःःगु हानं मेमेपि भिक्षुपिसं नं ग्रहण याना कायेमछाःःगु  
उगु चीवरयात साधारण भिक्षु छम्हसे ग्रहण याना काल ।

उगु कलबल शब्द तथागतं ताया सकल परिषद्पित्त  
(स्वया बिज्याइगु दस्तुरं) स्वयाः करुणापूर्वक सकलया मती  
संशय जुयाच्चंगुयात निवारणार्थ भिक्षुपित्त सम्बोधन याना  
बिज्यात - “भो भिक्षुपि । थुम्ह भिक्षुयात साधारण भिक्षु  
हिसाबं खं ल्हायेमते, थुम्ह भिक्षु मेपि मखु “बोधिसत्त्व”  
दशपारमितायात पूर्ण याना वयाच्चंम्ह खः । गथे सुपाचं  
त्वपुयाच्चंम्ह सूर्य, हानं सिंमिनौनं त्वपुयाच्चंगु बुलुमि खः अथे हे  
मनुष्य लिङ्गं पूर्णं जूम्ह जुया अनागत कालय् मैत्रीय तथागत  
ज्वी” धकाः आज्ञा जुया बिज्यात । पुनर्वार आनन्द स्थविरयात  
सम्बोधन यानाव तथागतयागु पिण्डपात्र कायके छ्वया बिज्यात ।

आनन्द स्थविरं नं चतुर्महाराजपिसं प्रदान याःगु “सि”  
प्यतकी दुगु मणियागु पिण्डपात्र कया हया तथागतयातं लः  
ल्हाना बिल । तथागतं नं पाल्हाःती द्योने पिण्डपात्र तया आकासे  
त्वःता (ब्बयेका) छ्वया बिज्यात । व उगु पात्र जूसां अनन्तगु  
चक्रवाल पाखे चाह्यु वंगु जुल ।

उगु बखते चयम्ह महास्थविरपित्त व हानं मेमेपि  
भिक्षुपित्त गुगु खः त्वःता छ्वया बिज्यागु पिण्डपात्र कया हजि

धकाः अन्हेयाना बिज्यात् । अन्हेयाना बिज्यासां नं मेषि सु  
 छम्हेसिनं नं क्या हयेगु सामर्थ्य मदया लिपा अजित स्थविरयागु  
 ख्वाः स्वया - “जिं त्वताः छव्यागु पिण्डपात्र क्या हजि” धकाः  
 अन्हेयाना बिज्यात् । अजित स्थविरं नं तथागतयागु वचनयात  
 शिरोपरयाना वन्दना प्रणाम याना आकाश मार्ग पिण्डपात्र  
 माः वंगु बखते तत्क्षणे हे पिण्डपात्र लाना हया गन तथागत  
 बिज्याना च्वंगु खः अन हे थ्यंक वल । अले थः त प्राप्त जूगु  
 सुवर्ण चीवर जूसां तथागत बिज्याना च्वंगु गन्धकुटी पलङ्घाशनया  
 च्वय् इलां प्यनाः प्रदान यानागु पुण्यया प्रभावं लिपा जि  
 तथागत ज्वीगु बखते सप्तरत्नं पूर्ण जुयाच्वंगु लुँ, वहःयागु  
 मालाकार, हानं नाना प्रकारया हिरा, मोति, मणि, माणिक,  
 नीर, पन्ना, पुष्पराज आदिं पूर्ण जुया अलंकृत जुया च्वंगु,  
 शिंनिग् योजन दयाच्वंगु विचित्र अनौठोगु सुशोभाय्मानगु इलां  
 उत्पत्ति ज्वीमा ।” थथे प्रार्थना याय् धुंसेलि तथागतयात पञ्चाङ्ग  
 प्रणामयाना थः त योग्यगु आशने फ़्यतुना च्वन ।

उगु बखते भगवान तथागत मुसुक्क न्हिला बिज्यात् ।  
 तथागत न्हिला बिज्याः गु खनाः धर्मया भण्डागाड जुयाच्वंम्ह  
 आनन्द स्थविरं थः च्वंच्वनागु आशनं दना वन्दना प्रणाम याना  
 तथागत न्हिला बिज्यानागुया कारण कृपापूर्वक सेवक जिमित  
 आज्ञा दयेका बिज्याहुँ धकाः भगवान तथागतयात प्रार्थना यात ।  
 आनन्द स्थविरं प्रार्थना यागु न्यना श्रीखण्ड चन्दन तयातः गु

सुवर्ण बत्ता चायकेबले गुलि मधुर सुगन्ध वास वैगु खः अथे हे  
 वसपोल तथागतयागु म्हुतप्वा: चायका: सकल परिषद्पिसं  
 तायदयेक गुम्ह खः आनन्द स्थविरयात थथे धका: आज्ञा जुया  
 बिज्यात । आनन्द । थुम्ह अजित धयाम्ह भिक्षु जूसां थुगु हे  
 भद्रकल्पे आर्य मैत्रीय सम्मा सम्बुद्ध तथागत ज्वी धका:  
 भविष्यवाणी आज्ञा दयेका बिज्याना निरोध समापत्ति पाखे  
 प्रवेश जुया बिज्यात । निरोध समापत्ति दना बिज्यासेलि धर्म  
 सेनापत्ति जुयाच्चंम्ह सारिपुत्र स्थविरं जूसां भिक्षुपिनिगु आशययात  
 सीका ल्हातं ज्वजलपा: आदरपूर्वक वन्दना याना तथागतयात  
 थथे धका: विन्ति यात - “अजित स्थविर गुगु अवस्थाय् गजाःगु  
 भावाकार हिसाबं मैत्रीय तथागत ज्वी ? जिमित अनुकम्पातसे  
 आज्ञा दयेका बिज्याहुँ ।” थुगु प्रार्थना न्यना तथागतं सारिपुत्रयात  
 श्व थुगु “अनागत वंश” धयागु भविष्यवाणी आज्ञा दयेका  
 बिज्यात ।

मैत्रीय तथागत गुगु समये उत्पत्ति ज्वी धा:सा जि  
 तथागत परिनिर्वाण जुया ताकाल ब्रिते ज्वी धुंका न्याग् खँ लोप  
 ज्वी । व छु छु धा:सा- (१) मार्गफल लोप ज्वी, (२) आचरण  
 लोप ज्वी, (३) त्रिपिटक लोप ज्वी, (४) संघपिं लोप ज्वी, (५)  
 जातक लोप ज्वी । सारिपुत्र । जि तथागत परिनिर्वाण जुयाव  
 द्वःछिद्दं दत धाय॒व चतुपटि सम्भदा प्राप्त अरहन्त भाव दय्  
 फैमखु । अनंलि द्वःछिद्दं दत धाय॒व अनागामि, अनंलि द्वःछिद्दं

लिपा सकदागामि, हानं मेगु द्वःछिदं दत धायेव सोत्तापत्ति  
मार्गफलतक नं प्राप्त यानाकाये फैमखु । छग् मेगु भिक्खुनी  
विभङ्ग अट्ठकथा ग्रन्थय् थये धकाः कनातःगु दु कि -  
पति सम्भीदा पत्तेहि वस्स सहस्सं, सुक्ख विपस्सणोही  
वस्स सहस्सं, अनागामीहि वस्स सहस्सं, सकदागामीहि  
वस्स सहस्सं, सोतापन्नेहि वस्स सहस्सन्ति, एवं पञ्चवस्स  
सहस्सानी ।

सज्जन सुविचारकपिं ! थुकी कनातःगु अनुसारं स्वयेबले  
तथागतया शासन बच्छ थ्यन है धायमाल, - आ मेमेपिं मनु  
मखुपिसं थें ज्ञानीजनपिसं मिखा तिसिना अल्सी जुया च्वने  
मजिल । थःथगु शक्ति सामर्थ्य क्यना हया दियमाल ।

अनंलिपा अन्तिमे पाराजिका प्यंगूनक पालन याई ।  
पाराजिका प्यंगूयात पालनयाइपिं भिक्षुपिनिगु समय नं द्वःछिदं  
च्वंच्वनी । उगु बखते दकसिबे लिपा अन्तिमयागु समये भिक्षु  
छम्ह जूसां शील शिक्षा विनाश जुयाः जीव नाश जुया वसेलि  
थुकियात आचरण लोप जुल धकाः धाई ।

परियत्ति लोप ज्वी धयागु गथे धाःसा क्रमानुसार काल  
बिते जुया ताःकाल लिपा हीनजाति - मिथ्यादृष्टि राजापिंसं  
सद्धर्म पालन याइमखु, उमिसं थुकियात खंके फैमखु, अतएव  
नाना प्रकारया दोषारोपण यानाः सद्धर्मयात वास्ता याईमखु ।  
गुम्ह खः राजा हे सद्धर्म पालन मयात धायव मन्त्री, सेनापति,

अमात्यादिपिसं सद्धर्म पालना याइमखु । मन्त्री, सेनापतिपिसं  
 पालन मयातकि देश नगरवासीपिसं पालन याइमखु । अथेया  
 कारणं कथहनं पाप ज्ञन ज्ञन बढे जुया बखत बखते बालाक  
 जलवृष्टि ज्वीमखु । जलवृष्टि मज्जीव बालीं भिनिमखु ।  
 बाली मभिनकि दायकपिसं दान प्रदान याइमखु । दान प्रदान  
 याइपि मन्त धायेव भिक्षुपिसं शिष्यपिन्त मद्दत सहायता याना  
 शासन उन्नति वृद्धि याये फइमखुगु जुल । लिपा ज्वीगु बखते  
 परियत्ति हीन (दुर्वल) जुयाव न्हापालाकक “पट्ठान” शास्त्र  
 लोप ज्वी । अनंलि ऋमशः यमक, त्रिपिटक, अंगुत्तर निकाय,  
 कथावत्थु, पुद्गल प्रज्ञप्ति, बिभङ्ग, मज्जिम निकाय, खुद्दक  
 निकाय, दीघ निकाय, विसन्तर जातक, अपणणक जातक आदि  
 लोप ज्वीगु जुल । केवल प्यंग् पाद मात्र ल्यना च्वनी ।

लिपायागु समयस सद्धर्मय श्रद्धा प्रसन्नम्ह राजा छम्हसिनं  
 सुवर्ण मुद्रा द्वःछि प्वःचिना किसिया म्हय् तयाः व गुगु खः  
 तथागतं देशना याना विज्यागु (प्यंग् पाद दयाच्वंगु) श्लोक -

अनिच्चा बत संखारा, उप्पाद, वय धम्मिनो ।

उपज्जित्वा निरुज्जम्निति, तेसं बूपसमो सुखो ॥

या अर्थ कने फुम्हयात थव द्वःछि सुवर्ण मुद्रा बीगु धकाः  
 धर्मसोण्ड राजां थें देश देशान्तर प्यंग् दिशायसं चाःहीके  
 छ्वई । उगु हिसाबं चाःहीके छ्वःसानं गुगु “प्यंग् पाद”  
 मात्रयागु अर्थ तक हे न कनेकुपि ल्वीके मफया गुगु खः दाँप्वः

- सुवर्ण मुद्रायात लिततुंहया दुतकाई । उगु बखते परियति  
लोप जुल धकाः धाई ।

लिपायागु कालय् रङ्गेयाना तःगु थव चीवर वस्त्र  
पुनाया छु फल दै धकाः क्वलाछि छत्वाचा खुना छ्यने व्यतालि  
यें अथवा गपते क्वखायगु जूसा नं, ल्हाति जूसा नं हिना स्त्री,  
पुत्र, पुत्रीपिं पालन याई । एवं रूपं जहान बच्चा पालन  
यायमागु लागि बुँज्या यायेगु तथा अनेक व्यापार यायेगु इत्यादि  
यानाव गःपते, न्हायपने, ल्हाती हिनातःगु चीवर बालाचा  
(कुचा) यात तथागतयागु चीवर धकाः भापा प्रदान याई ।  
(अथे धकाः जि, तथागतं देशना यानागु खः ।)

कथहनं लिपा जूलिसे थुगु चीवर वस्त्रं हिनातयां छु  
यायगु धकाः वन जङ्गले वा झाःले वांछ्वर्वई । सारिपुत्र । थथे  
जुल धायव भिक्षुयागु रूप आकार दक्षं लोप जुल धकाः धाई ।  
थुगु हिसाबं न्याद्वःल वर्ष दत धायेव जिगु शासनयात अगौरव,  
अनादर याइगु थासे लोप जुयावनी अथवा तथागतयागु धर्म  
देवलोके प्रज्ज्वलित जुयाच्चनी । अनंलि जिगु अस्थिधातु मनुष्य  
लोके, देवलोके, बह्मलोके, नागलोके दयाच्चवंकव फुकक व उगु  
अस्थिधातु महाबोधि मण्डपे (बुद्धगया) स जम्मा जुया पुचः  
मुनाः जिगु शरीराकारयें च्चकं प्रतिमा बने जुया यमक प्रातिहार्य  
याना क्यनी ।

ज्ञिद्वःलगू चक्रवालेच्चवंपि देव, ब्रह्मापि वया विरह  
 जनितगु शब्द याना परस्पर खँ ज्वी । थौया दिने दशवलं  
 पूर्णजुया बिज्याकःम्ह सर्वज्ञ तथागतयागु अस्थिधातु परिनिर्वाण  
 ज्वी । थनिनिसें लोके अन्धकार मात्र ज्वीगु जुल धकाः विलाप  
 याना ख्वया ख्वया ज्वी ।

उगु बखते ज्योती रश्मी प्रकाश यानाव गन्धमादन  
 पर्वते बिज्याना धर्म देशना याई । देव, ब्रह्मापि लक्खछिगू  
 कोटी प्रमाणं तरे ज्वी । अनंलि तेजोधातु जले जुयाव बांकि  
 मदेकेत निशेष जुया वनी । अबलेसनिसें लोके ज्ञानान्धकार  
 ज्वी । ज्ञान अन्धा जूगुया कारणं लोकपिंस जथाभावी हालाः  
 सनाः अकुशल कर्मचिरण याना हई । मनुष्यपिनिगु आयु नं  
 झन झन हे हीन जुया वनी ।

न्हापा सच्छिदँ आयु दयाच्चवंगुलि क्रमानुसारं रवीदँ  
 ज्वी, चयदँ ज्वी, न्हेयदँ ज्वी । एवं रुपं छसिकथं पाः जुजुं द्विदँ  
 तकयागु थातय् थ्यनिगु जुल । उगु समय् प्यदँ, न्यादँ दैगु  
 अवस्थाय् हे बिवाह कर्म ज्वी । न्हेदँ, च्यादँ दैगु अवस्थाय् छ्य,  
 छ्वी खनी । अजागु हे मभिंगु अवस्थाय् स्वंगू अन्तराय उत्पत्ति  
 ज्वी । व छु छु धाःसा - (१) दुर्भिक्ष अन्तराय (नय् मखनिगु),  
 (२) रोगान्तराय (रोगी ज्वीगु), (३) शस्त्रान्तराय (काटमार  
 ज्वीगु) । थव हे स्वंगू अन्तराय उत्पत्ति ज्वी ।

थुकी मध्ये नय् मखना मृत्युजूपि प्रेत जूवनी । रोग जुया मृत्युजूपि देवलोके उत्पत्ति जूवनी । शस्त्रास्त्रद्वारा मृत्युजूपि नरकय् उत्पत्ति जूवनी । सारिपुत्र ! उथाय् मनुष्यपिंके छुं हे विचार दैमखु । पशुत थें प्रमादे लानाच्चनी, केवल आहार, मैथुन, भय, निद्रा - थव्हे प्यंगूपाखे जक ध्यान तया ज्वी । धर्म, पापयागु छुं वास्ता याईमखु ।

थुगु खँय् जिके छगू विचार लुयावल कि स्वंग् प्रकारया अन्तराय उत्पत्ति ज्वी धकाः कनातःगु समय वईगु आपा आपालं विस्तार ज्वी थें मच्वन । छाय् धाःसा थौं कन्हे भति भति जक जूसां नं तथागतयागुं शासन तथा सदुपदेश न्यनेगु दनिबलय् हे बुद्धोपदेश न्यने मयोपि दयावय् धुकल । हानं कर्मयात विश्वास मयाइपिंन आपालं खने दयावय् धुकल । एवंरुपं दिन प्रतिदिन हे आपालं परिवर्तन जुजुं वयाच्चवन । अथे हे मनुष्यपिनिगु चित्तवृत्ति (बुद्धि) नं परिवर्तन जुया झन झन छम्ह थे छम्ह चलाख जुजुं वयाच्चवन । गथे कि यें, यल व ख्वपयापि बाठःत थें आपा याना कतपिन्त घृणित-घचायकाः थम्हं कया नईपि खने दयावल । थःजक नयेदत धाःसा माँ-बौ, दाजुकिजा सुं नं धाःगु मखुत । परस्पर याकवप्वाले (नुगले) चुपि तयाः पचिं धस्वाकाच्चविं आपा खने दयावल । आः छु ? धात्थें हे परस्पर स्याना, पाला ला नइगु बखत वय्त गुलि हे विस्तार ज्वी-प्यद्वः खुद्वः दँ हे मालि थें मच्वन ।

लिपा विश्वकर्मा देवता वयां धारु वस्त्र छत्थुज्जीक  
 खबि हायेका उपदेश बिई तथा सम्झे याकिइ - "भो, भो,  
 मनुष्यगणपि ! थव मनुष्यलोके पाप आपालं बढे जुल । अथेया  
 कारणे थनि न्हेनु दत धायेव मनुष्यपिनि थवं थ हे गथे म्ये, फै,  
 दुगुचा, चलातय् त स्याना नया ज्वीगु खः अथे हे स्याना पाला  
 नया ज्वी । छगू त्वालं मेगु त्वाले सुं छम्ह नं वने जी मखु ।  
 वं वयात, वं वयात बलंफुया सहीयाना काटमार याना भक्ष  
 याई । यदि उगु भयं बचे ज्वीगु इच्छा दुपिनि न्हेन्हुतक्यात  
 गावक नसा, त्वंसा ज्वना पर्वतय् कापी, सुरुङ्गय् मनूत नापमलाइगु  
 थासय् याक याक सुला च्वं हुँ । न्हेन्हु बिते ज्वीकातिनि पिहाँ वा  
 धकाः बिश्वकर्मा देवतानं करुणापूर्वक उपदेश बिई । उगु  
 उपदेश ब्यूगुयात राग, द्वेषय् रत्त जुयाच्चवंपि पशु थे जापि  
 अभिमानीतसे विश्वास याइमखु । गुलिं गुलिं ज्ञानदुपि  
 बिचारवानपिंसं बुझेजुया काइ कि थव मानवकं धाःगु खँ धाथे  
 खय् फु धकाः न्हेन्हुतक्यात गावक नसा, त्वंसा आहार ज्वना  
 पर्वत सुरुङ्गादिस सुला च्वनी ।

उगु हे अवस्थाय् दया, माया मतसे थवं थ हे वं वयात  
 वं वयात धात याना छम्ह छम्ह दत्तले ज्वना ज्वना त्या त्या ख्वा  
 ख्वा याई । केवल ला व क्वैयैनं जक सकभनं पूरे जुया  
 च्वनी । अनं लिपा तच्वतं जलवृष्टि जुया व ला क्वैयै मृतक  
 शरीर जम्मां लखं च्छीका यंकी । उगु बखते गुणि खः पर्वतादि

सुरुङ्ग्य सुलाच्चवंपि मनूत तीजक पिहांवया: स्वःवैगु बखते मनुष्यपि  
छम्ह हे मखना खवया: खवया: विलाप याना ज्वी । लिपा उखें  
थुखें सुलाच्चवंपि छु भतिचा बाकिदुपि मनुष्यपिनि धर्म सवेग  
उत्पत्ति जुया “पञ्चशील” नियम पालन याना हई । उगु  
बखते अनेअनेगु सुभिक्ष (भिंभिंगु वृष्टि) जुया वई । थुगु खँ्य  
सज्जनवर्गपिंस बाँलाक ध्यान तया स्वये योग्य जू ।

शील नियम पालन यानाहःगुया प्रभावं झिँदं दुपिनि  
सन्तानया आयु बृद्धि जुया नीदं म्वानाच्चवने दई । नीदं दुपिनि  
सन्तानतय् पीदं आयु दई । पीदं दुपिनि सन्तानतय् चयदं आयु  
दई । एवंरुपं शील पालन याना हःगुया प्रभावं झन झन हे  
छसिकथं आयु वृद्धि जुजुं असंख्य (अनगिन्ति) दं थ्यंक नं आयु  
वृद्धि ज्वीगु जुल । अमिसं कुशल कर्म हे जक यानाच्चवनी ।

उगु बखते मनुष्यपिसं दुःख धयागु गथे थे धकाः बुझे  
ज्वी मखु, सी मखु । थुगु हिसाबं मनुष्यपिनि पुस्ता पुस्ता  
(परम्परा) आपालं बिते जुयावनी ।

हानं लिपा मनुष्यपि पुण्यकर्म मयासे प्रमादी ज्वी ।  
तसर्थ हानं आयु क्षय जुजुं कवहाँवया: लक्खछि दँया आयु ज्वीगु  
बखते मनुष्यपिनि मिसात देवकन्या समान ज्वी । मिज्ञत देवपुत्र  
समान ज्वी । थःयपिनि प्रेम प्रितिदुपि स्त्री पुरुषपिनि उत्सव  
याना बिवाह कर्म याई । हानं देश नगर नं अत्यन्त शोभायमानगु  
देवलोक समान ज्वी । झिन्हई छक्व, बाछि छक्व, चान्हे बाचा

तिर्द्वय जक भूमि (ओजा) "झा" थहाँ वयेक जलवृष्टि ज्वी । उगु बखते स्वंग् अन्तराय वई । व स्वंग् अन्तराय धयागु थथे खः - (१) जायागु रसं काङ्गु रोग, (२) नये मयोगु रोग व (३) न्योजक वैगु रोग । थुलि सिवाय मेगु प्रकारया रोग दई मखु ।

सारिपुत्र ! अजागु अवस्थाय हाक हिसाबं झिनिगू योजन, ब्या न्हेगु योजन दयाच्वंगु केतुमती महानगरे उलि थुलि मदयक आपालं आपा सलं, किसि, रथ सैन्य आदि (सप्तरत्न) चक्ररत्नं सम्पन्न जुयाच्वंम्ह शंख धकाः नां जुया च्वंम्ह चक्रवर्ति राजां शत्रु तयत दमनयाना अथवा बोधयाना राजा जुयाच्वनी । नगरे छचाखेरं सप्तरत्नं युक्तगु पःखालं चाहयेका ज्वाला ज्वाला तेज पिहाँ वयाच्वनी । हानं गुम्ह खः चक्रवर्ति राजायागु पुण्यानुभावं उत्पन्न जुयावःगु विचित्रगु देव विमान समानगु बालाक ताउत मिखाँ स्वयाच्वने हे मफुगु ज्वाला ज्वाला तेज पिहाँ वयाच्वंगु - बिश्वकर्मा देवतां दयेकातःगु आपालं तजागु, ब्या हिसाबं छगुत्या योजन दुगु सप्तरत्नं भरे यानातःगु, न्हापा महापनाद राजा च्वनाच्वंगु प्रासाद भवन उत्पत्ति ज्वी । उगु प्रासादे शंख चक्रवर्ति राजा सुखपुर्वक भुक्तमान यानाच्वनी ।

केतुमती नगरया छचाखेरं शोभायमानगु पुष्करणी दयाच्वनी । उगु पुष्करणीस न्यागु प्रकारया पलेस्वाँ हवया मगमग सुगन्ध वास्ना वयाच्वनी । उगु नगरे छचाखेरं जुजुया

उद्याने जातंजातया स्वाँनं पूर्ण जुयाः अत्यन्त हे शोभायमान ज्वीक हवया च्वनी । केतुमती नगरया दथ्वीनं देशया ढोका प्यखेरसनं प्रासादया गिर्दयागु पःखा पतिकं कल्पवृक्ष उत्पति ज्वी । उगु कल्पवृक्षस व्याउँगु, वाउँगु, तुयुगु, म्हासुगु, वँचुगु व हानं रङ्गीचङ्गीगु दिव्य वस्त्रालंकारयात नं, हानं मनुष्यलोके उत्तमोत्तगु बनेज्गु वस्त्रालंकारयातनं, हानं मनुष्यलोके नयेत्वने योग्यगु सुस्वादिष्टगु खाद्य, भोज्य अष्टपानादि सुस्वादिष्ट वस्तु धाक्व कल्पवृक्षस सयाः यक्खाया च्वनी । देशया ढोका प्यखेरसनं आनन्द न्त्याइपुसे च्वंगु सुवर्णशाला नं उत्पत्ति ज्वी । उगु बखते स्वंग् ऋतु नं तान्वगु नं मखु चिकुगु नं मखु सदां नं समान जुयाच्वनी । नदी नं समान रूपं न्त्यानाच्वनी, ध्याचः, भ्यातनाः दैमखु, परिशुद्ध निर्मल ज्वी ।

सारिपुत्र ! उगु समये मनुष्यपिंसं कल्पवृक्षस उत्पत्ति ज्गु अमृत रसयुक्त दिव्य ओजा समानगु आहार याना श्रीखण्ड चन्दन सुगन्ध लेपन यानाः मणि माणिकयागु कुण्डल हिरामोतिया माला ल्हाती, तुती न्त्यायगु अंगु, पायो आदि व हानं काशी देशे बनेज्गु बहुमुल्यगु वस्त्रयात नं मनुष्यपिनि आमरण अलंकार तिया नाना प्रकारया देव वाद्यवादन यानाः तुरियादि पुया सुख आनन्दं रसरङ्ग यानाच्वनी ।

सारिपुत्र ! झिद्वःल योजन दयाच्वंगु जम्बुद्विप जूसां त्रायतिंस देवलोक समान ज्वी । मनुष्यपिंसं नक्षत्र उत्सव मेला

भरेयाना देवतापिनि उत्सव थे हे रहरबाजी याना म्हिता ज्वी ।  
उगु समये झिंखुगू असंख्य व लक्खछिगू कल्यतक स्वीगू पारमिता,  
पञ्च महापरित्याग तथा त्रिचर्या पूर्ण यानावःगु फुक्क सञ्चय  
याना (मुंका) तुषित देवलोके उत्पत्ति जुयाच्चवम्ह मैत्रीय बोधिसत्वयागु  
पुण्य प्रताप तथा गुण वर्णन सकभनं प्रख्यान्त जुयाच्चवंगुया  
कारणं झिद्वःलगू चक्रवाले च्वनाच्चवपिं देवतापिंसं बोधिसत्वयात  
मनुष्य लोके जन्म जुयाः बुद्धत्व प्राप्त याना लोक उद्धार याना  
बिज्याहुं धकाः प्रार्थना याई । उगु बखते मैत्रीय बोधिसत्वं पञ्च  
महाअवलोकन हिसाबं स्वया तुषित देवलोकं क्वहां वयाः केतुमती  
राजधानीसं शंख चक्रवर्ति राजाया हितैषि पुरोहित, अत्यन्त  
विचारवानम्ह, राजाया अनेअनेगु ज्याखाँय्सं नं अर्ति बुद्धि बीसःम्ह  
गुम्ह खः सुब्रह्मा धकाः नामं प्रसिद्धम्ह ब्राह्मणया पत्नी ब्रम्हवतीया  
गर्भे आषाढ पूर्णिमाया दिने प्रतिसन्धि च्वनी । हानं झिंच्यागू  
कोटी परिवार देवतापिनं तुषित देवलोकं क्वहां वया केतुमती  
राजधानी हे जन्म जूवैगु जुल । उगु समये झिद्वःलगू लोकधातु  
कम्प ज्वी । बोधिसत्व प्रतिसन्धि च्वनाः झिला दत्कि ऋषिपतन  
मृगदावने जन्म ज्वी । अजित कुमार धैगु नामं प्रसिद्ध ज्वी ।  
अजित कुमारया नाप नापं जन्म ज्वीपिं पासापिं झिंच्यागू कोटी  
दयाच्चवन । अपिं फुक्कं अमात्यपि हे जक ज्वी । अजित कुमारयात  
लौकिक सुख सम्पत्ति भोग याकेते सप्तरत्नं भरे जुयाच्चवंगु  
ज्वाला ज्वाला तेज पिहाँ वयाच्चवंगु ताउत मिखाँ स्वयाच्चवने

मफुगु अत्यन्त शोभायमानगु प्राशाद प्यंगू उत्पत्ति जुइ । छगू  
 छगू प्रासादे न्हेकू न्हेकू कोठा दई । छकू छकू कोठाय मणि  
 माणिकं युक्तगु नवरत्नं भरे जुयाच्चंगू पलङ्ग न्हेगू न्हेगू व श्वेत  
 छत्र न्हेगू न्हेगू दई । हानं अनेअनेगु ऊन, रेशम, मखमलं  
 भुनातःगु पलङ्ग, खाता, मेच न्हेगू न्हेगू दई । छगू छगू प्रासादय्  
 सप्तरत्नं युक्तगु सुवर्णया घः प्यंगः प्यंगः उत्पन्न ज्वी । छगः  
 छगः सुवर्ण घःया म्हुतुप्वाया चाः छगू योजन दई । जाः हिसाबं  
 क्वय् पृथ्वी क्वचाय्क है दयाच्चनी । सुवर्ण घः छगः छगःयात  
 कल्पवृक्ष खुमा खुमा उत्पत्त ज्वी । छगू छगू प्रासादे सुवर्ण रत्नं  
 अलंकृत याना ध्वजा ज्वनाच्चविं न्हेद्वःलम्ह (छद्दन्त) गजवरपिंसं  
 चाहला च्चनी । म्ह छम्हं अलंकृत यानातःपिं वलाहक सिन्धव (सलं)  
 सायकातःगु न्हेसःगू रथ नं उत्पत्ति ज्वी । छगू छगू भवने  
 जाति कुल वंश हिसाबं उत्तम जुयाच्चविं, रूप यौवन आदि  
 न्यागूलिं सम्पन्न जुयाच्चविं, देवकन्या समानपि रत्नमय अलंकारं  
 तियाच्चविं सखिजनपि झिखुद्वःलम्हसै चाहला च्चनी । छगू छगू  
 भवने नाट्य, गीत, वाद्य तुरिय प्वीगुली अत्यन्त निपुण जुयाच्चविं,  
 अत्यन्त सुशोभायमान मनोहर जुयाच्चविं परिशुद्धगु जाति कुले  
 जन्मजूपि न्हेयद्वःल नर्तकीत दई ।

सारिपुत्र ! अजित कुमारया पटरानीया चन्द्रमुखी धैगु  
 नां ज्वी । चन्द्रमुखी महारानी सखिजनपि आपासिनं चाहयेका  
 शील व्रत नियमाचरणं पूर्ण जुयाच्चनी, खुगू प्रकारया दोषं रहित

ज्वी, न्यागू गुणांग लक्षणं सम्पन्न ज्वी । अत्यन्त रूपवति देव  
मनुष्य लोके नं दुर्लभ जुयाच्चवंम्ह स्वस्वं स्वये मगाःम्ह ज्वी ।  
चन्द्रमुखी महारानीया शरीरे श्रीखण्ड चन्दन वास वयाच्चवनी,  
शरीरयागु रश्मी झिंनिकुतक प्रकाश जुयाच्चवनी । शरीर अत्यन्त  
हे नरम जुया मखमल समानं नाईस्से च्चवनी । न्हापा आपालं  
कुशल पुण्य यानावःगु फुकं सञ्चित जुया अन्तिम भविक जन्म  
जुयाच्चवनी, चन्द्रमुखी महारानीया पुत्रया नां ब्रह्म वर्द्धन ज्वी ।  
गते खः राहुल कुमार थे हे अन्तिम भविकयागु जन्म ज्वी ।

सारिपुत्र ! उम्ह अजित नां जुयाच्चवंम्ह बोधिसत्त्व जूसां  
गुगु खः प्रासादे देवपुत्र समानं हे सुवर्ण रत्न मणि माणिकं  
अलंकृत याना चन्द्रमुखी महारानी प्रमुखं सखिजनपिं आपासिनं  
चाहुयेका देवराजयागु दिव्य सम्पत्ति समानगु सुखभोग यानाच्चवनी ।  
उगु समयस अजित बोधिसत्त्वया झिंखुगू असंख्य व लक्खछिगू  
कल्पतक पुरेयाना वःगु पुण्य सम्भार जागृत जुयावःगुया कारणं  
जम्बुद्विपे च्चवनाच्चवंपिं सकलसिया खलबल जुया गथे त्रायतिंसं  
देवलोके कोलाहल जूगु खः (हानं सुधस्मा देव उत्सव खः) अथे हे  
कोलाहल मचेज्वी । हानं सम्पूर्ण लोकधातुस दयाच्चवंगु श्री  
शोभा मङ्गल धाकव पुचः मुना दोंचिना तःगु थे ज्वी ।

हानं शंख चक्रवर्ति राजा सहितं चयच्याद्वःल राजापि  
मैत्रीय बोधिसत्त्वयाथाय् वना भो देव । छलपोलया कार्यक्रम छु  
छु यायमाःगु खः जिमित आज्ञा दयेका अन्हेयाना बिज्याहुँ धका:

प्रार्थना याना ख्वाः स्वयाच्चवनी । उगु बखते अजित बोधिसत्त्वं  
जित सेवा चाकरी यायत् तत्पर जुयाच्चवंपि तथा कार्यक्रम याईपि  
अमात्यगणपि झिंच्यागू कोटि सहित आपालं सल, किसि, सैन्य,  
सेनापतिपि दयाच्चवन, उकिं छिपि थःयःगु थासय् सुविस्ता साथ  
च्चनाच्चं धकाः आज्ञा दयेका बिज्याई । उगु हिसाबं आपालं  
असंख्य पारमिता पुरेयाना वःगुया आनुभावं अजित राजकुमारया  
प्यंगू प्रासादे लौकिक श्री सम्पत्ति इच्छानुसार सुख भोग याना  
झिद्वःल दॱ्द बितेज्जीव चन्द्रमुखी महारानीया ब्रह्म बद्धन राजकुमार  
जन्म ज्वी । उगु बखते तथागतपिनिगु दस्तुर अनुसार उद्याने  
चाह्यु वनीगु अवस्थाय् “जरा, व्याधी, मृत्यु, भिक्षु” महानिमित्त  
प्यंगू खनाव स्वर्ग समानं सुख भोग यानाच्चंगु गुगु खः प्रासादे  
आनन्द मताया विरक्त जुया गृहत्याग (महाभिनिष्कमण) याना  
वने धकाः विचार याई । थथे विचार याःगु खँ शंख चक्रवर्ति  
राजां सीका मन आनन्दं न्त्याईपुसे च्चंकेया लागि अप्सरा समानं  
रूप यौवनं सम्पन्न जुयाच्चवंपि चयप्पद्वःलम्ह परम सुन्दरीपि  
नर्तकितयत् बोधिसत्त्व च्चनाच्चंगु प्रासादे फयां फक्को बालाक  
मन मोह ज्वीगु हिसाबं नाट्य गीत याका भव्य नक्सां उत्सव  
यानाच्चवनी । उगु प्रकारं उत्सव यानाच्चंगु समाचार देश-  
विदेश, ग्राम निगमे त्वाः त्वाःले च्चंपि राजकुमार, कुमारीपि  
साहु महाजन सहित आपालं लोकजनपिंसं सीका सुगन्धयुक्त  
पुष्पमालादि ल्हातिं ज्वना: छचाखेरं चाहला च्चनी । सकल

लोकजनपिनि परस्पर थौं जूसां अजित कुमार गृहत्याग  
 (महाभिनिष्करण) याना पिहाँ बिज्याई धकाः खलबल यानाच्वनी ।  
 आकाशे च्वंपि देवतापिंसं नं भारी सभा मण्डल मुनाः सुगन्ध  
 पुष्पमालादि ल्हातिं ज्वनाः पुजा याना हई । हानं झिद्वःलग्  
 चक्रवाले च्वंपि देव, ब्रह्मापिंसं छत्र, ध्वजा, पताकादि ब्येका  
 लुँ वहःयागु ताय् ट्वलाः बोधिसत्त्व बिज्याना च्वंगु प्रासादे तच्वकं  
 जलवृष्टि जू थें च्वंक श्रीखण्ड, चन्दन, सुगन्धयुक्त पुष्पादि वृष्टि  
 यानाव तनं तं सकभनं पुरे जुयाच्वनी ।

सारिपुत्र ! उगु बखते पहाड पर्वत धैगु दैमखु । भूमि  
 मैदान समतल जुया माथं बनाच्वनी । मैत्रीय तथागतया आयू  
 लक्खछि दैँ, म्हधिकः चय्कु, मिखाफुसि न्याकु, म्हुतुप्वाः न्याकु,  
 न्हायपं ब्या न्याकु, तुतिया पालि हाकः झिकु व तुतिया गौचां  
 निसें पुलितकयागु नाप नीकु दई । उगु बखते साधारण मनुष्यपिनि  
 म्हधिकः पीकु दई । एवं रूपं मनुष्यपिनि सम्पूर्ण अङ्ग प्रत्यङ्ग  
 मैत्रीय तथागतया स्वया बच्छ बच्छ जुया च्वनी । नकतिनि  
 बूम्ह मचाया म्हधिकः न्याकु दई । सम्पूर्ण अङ्गं लक्षणं पूर्ण जुया  
 सुन्दर शोभायमानपि जक जन्म जुयाच्वनी । कां, खु, धुसि,  
 ख्वायूँ, लङ्डा, लाटा, पाकः, कुष्ठरोगी, घोरी, पाण्डुरोगी,  
 नपुसंकादि व अङ्ग अपूर्णपि सुं छम्ह है दैमखु । मैत्रीय बोधिसत्त्वयात  
 पुत्र पत्नी सहित न्हेद्वःल नर्तकी कन्यापिं तथा चाकर वाकर  
 आपालं परिवारपिंसं चाहुलाच्वंगु प्रासाद छगुलिं है आकाशे थहाँवना

हंसराज ब्वया वनी थे ब्वयावनी । बोधिसत्त्व पिहाँ बिज्याइबले  
 नापनापं वनेगु इच्छादुपि दक्ष सकले हे बोधिसत्त्वयागु ऋद्धिबलं,  
 हानं शंख चक्रवर्ति राजायागु आज्ञा चक्रद्वारा व हानं देवतापिनिगु  
 आनुभावं न आकाश मार्ग हे नापनापं ब्वया वनीगु जुल । उगु  
 बखते ब्रह्माराजं स्वंगू योजन दुगु श्वेत छत्रं कुइका वनी,  
 शक्रराजं ख्वीकु हाकःगु दाहिने शंख ज्वना साधुकार बिया ल्यू  
 ल्यू वनी, सुतव देवपुत्र च्वामो ज्वना वनाच्वनी, तुषित देवपुत्र  
 माणिकयागु पंखा ज्वना वनाच्वनी, पञ्चसिखे देवपुत्र वीणा  
 ज्वना वनाच्वनी, चतुर्महाराजापि प्यम्हं तलवार ज्वना वनाच्वनी ।  
 निगू लक्ख व पीढःलम्ह यक्ष सैन्यपि महति महति शस्त्रास्त्र ज्वना  
 वनाच्वनी । भूमी च्वंपि देवकन्यापि, आकाशेच्वंपि देवकन्यापि  
 आपासिनं रत्नयागु स्वाँ ढकि ज्वना वनाच्वनी । असुर देवतापिंसं  
 गीत वाद्यवादन यानाव देवतापिनिगु ध्वजा ज्वना वनाच्वनी ।  
 देवराजपि माणिकं भरे जुयाच्वंगु चिलाख ज्वना वनाच्वनी ।  
 गरुडपि सितार थाना वनाच्वनी । किन्नरपि गीत गाना याना  
 वनाच्वनी । गन्धर्व देवतापि देवतापिनिगु गीत वाद्यवादनया  
 तालसुरे मिलेयाना प्याखँ ल्हया वनाच्वनी । थुगु हिसाबं देव  
 परिषद्, मनुष्य परिषद् पिंसं चाहयेका देवतापिंसं उत्सव याना  
 वनीगु शब्द, साधुकार बिया वनीगु शब्द, आपालं परिषद् पिंसं  
 प्रशंसा याईगु शब्द तथा ब्रह्मापिंसं तालि बीगु (लापा थाईगु)  
 शब्द छगू हे पाखं आकाशे गुञ्जायमान ज्वीक अत्यन्त सुशोभायमानं

आकाश मार्ग नं प्रासाद ब्वया वनी । ब्वया वनाव “नागलक्ख”  
 बोधि मण्डप समीपस (आनन्द रमणीयगु भूमि फाँटे) कवहाँ वया  
 गुगु खः थः च्वं च्वनागु रत्न जडीत श्रीमङ्गलं युत्तगु प्रासाद खः  
 उगु हे कोठाय् न्हेन्हुतक दुष्कर चर्या याइगु जुयाच्वन । न्हेन्हु  
 दयेकाली ब्रह्मां प्रदान याःगु अष्ट परिष्कार ग्रहण यानाः थः थम्हं  
 चुडाकर्म ज्वी । उगु हे बखते राजा, महाजन, ब्राह्मणपि  
 आपालं परिषदपि नं चूडाकर्म ज्वी । चूडाकर्म ज्वी धुंका चन्द्रमुखी  
 महारानीं प्रदान याःगु क्षीर भोजन यानाव दक्षिण मोहडापाखे  
 नागवृक्ष-बोधिमण्डप सत्तिक बना सप्तरत्नं अलंकृत याना तःगु  
 छ्वीप्यकु जाः दयाच्वंगु सुवर्ण बोधि पलङ्गया द्योने बज्ञासन याना  
 पूर्व लोकधातु पाखे स्वये धुंका देव परिषद्, मनुष्य परिषदपिंसं  
 चाहुयका च्वनी । लिपा देवपुत्र मारयात त्याके धुंका रात्रीया  
 प्रथम यामे पुण्य निवास ज्ञान प्राप्त ज्वी । द्वितिय यामे  
 (बाचातिले) दिव्य चक्रखु ज्ञान प्राप्त ज्वी । तृतिय यामे आसवक्खया  
 ज्ञान प्राप्त ज्वी । सूर्य उदय ज्वीबले चतुआर्य सत्य धर्म बुझे  
 जुया सर्वज्ञ ज्ञान प्राप्त ज्वीगु जुल । पञ्च मारयात त्याके धुंका:  
 (अनेक जातिसंसारं) उदान गाथा ब्वनी । बोधिवृक्षया आसपासे  
 सप्ताह बिते ज्वी धुंकालि ब्रह्मां प्रार्थना याःगुयात स्वीकार यानाः  
 ऋषिपतन उद्याने धर्मचक्र प्रवर्तन याय् धका: बिज्याई । उगु  
 बखते हंसपद (हंसपद रत्न) समानगु चरण युग्यात फया कायेत  
 भूमितःलं छचाखेरं पलेस्वाँ उत्पत्ति ज्वी । तःफ़वगु पलेस्वाँया

चाः स्वीकु दई । चिकिफ्वःगु पलेस्वाँया चाः नीन्याकु दई ।  
उगु पलेस्वाँ नं मैत्रीय तथागत बिज्याइ बले पलाः छ्यु छ्युथाय्  
तक फया काई ।

आर्य मैत्रीय तथागतया शरीरं तायेगः सिमापायत्यागु  
छवण्ण रश्मि त्याः त्याः पिहाँ वया झिद्वःलगू चक्रवालेस नं न्हि  
नं मस्यू चा नं मसीक उज्ज्वल जुया प्रकाश जुयाच्वनी । केवल  
खा हालीगु स्वया, हानं सुथे हैवैगु स्वाँ बहनी हैवैगु स्वाँयात दाजे  
याना स्वयाः जक दिन व रात्री धकाः सीका लुमंका तई । उगु  
रूपं रश्मि प्रकाश याना सकल लोकयात हित यायेया कारणे  
धर्मचक्र प्रवर्तन याइगु बखते मनुष्य परिषद्पिं जम्मा झिंखुगू  
योजन, देव परिषद्पिं चक्रवाल छगूलिं जाय्क अकनिष्ट ब्रह्मलोक  
थ्यंक छस्वा ज्वीक मुना च्वनी । उगु अवस्थाय् मनुष्यपिसं नं  
ज्वने म्वायेक, देवता पिंस नं ज्वने म्वायेक मिनं नये मफुगु लखं  
(वा नं) नं प्याये मफुगु, धुलंनं गये मफुगु इलां जूसां परिनिर्वाण  
मजूतले हे मैत्रीय तथागतया फुसे दिन रात्री सदां नं बाँलाक  
स्थापित जुयाच्वनी । हानं व थे हे सुनां नं ज्वने म्वायेक सप्तरत्नं  
युक्तजुयाच्वंगु सुवर्ण गंचा, सुवर्णया वंगलसी हः पुष्पराज आदि  
नाना रत्नं भरे जुयाच्वंगु झिनिगू योजन दयाच्वंगु किंकिनि जाल  
जूसां प्रथम धर्मचक्र प्रवर्तन यासेनिसे मैत्रीय तथागतया फुसे सदां  
हे परिनिर्वाण मजूतले बाँलाक स्थापित जुयाच्वनी ।

मैत्रीय तथागतं चतुआर्य सत्याया देशना याना बिज्याईंगु  
 समय आपालं कोटानुकोटि मनुष्यपिं तरे ज्वी । देवतापिं न  
 लक्खछिंगु कोटी मल्याक तरे ज्वी । पञ्चामिजान प्राप्त जूपिं  
 आपा आपालं भिक्षुपिंसं मैत्रीय तथागतयात चाहुला च्वनी । उगु  
 बखते शंख चक्रवर्ती राजां सप्तरत्नयुक्त जुयाच्वंगु बिहार  
 (प्रासाद) निर्माण याना तथागत प्रमुखं संघपिन्त (चतुर प्रत्ययदायक  
 हिसाबं जुया) प्रदान याई । प्रदान याये धुकाः तथागतया समीपय्  
 वनाः थपिनि ल्यू ल्यू वयाच्वपिं चाकर वाकरपिं तथा जातिबन्धुपि,  
 राजा, रानी सहित सकलें हे एहि भिक्षुयागु पदवी हे जक प्राप्त  
 ज्वी । मैत्रीय तथागतं गुपिं खः उद्धार ज्वी योग्य योग्यपिं देव,  
 मनुष्यपिन्त तरे यायेया निति बिज्याई ।

मैत्रीय तथागतया माता ब्रह्मवती ब्रह्ममुनी, पिता सुब्रह्मा  
 नां जुयाच्वंम्ह पुरोहित ब्राह्मण, मैत्रीय बोधिसत्वया महारानी  
 चन्द्रमुखी, पुत्र ब्रह्मबद्धन जुयाच्वन । जवपाखे च्वनीम्ह अग्रशावक  
 अशोक, खवपाखे च्वनीम्ह अग्रशावक ब्रह्मदेव सेवा चाकरी  
 याइम्ह (उपचारक) सीह जुयाच्वन । अग्रशावकी निम्ह पदुभ व  
 सुमना नां जुयाच्वन । बोधिवृक्षया त्याः (गोल) हिसाबं ७०  
 न्हेयकु दई । बोधिवृक्षया कच्चा ९ गुकच्चा दई । छगु छगु  
 कच्चाया च्वका हाक १२० सच्छी व नीकु दई । बोधिवृक्ष  
 श्रीखण्ड चन्दन समानं सुगन्ध वास दयाच्वनी । प्यंगु दिशा  
 छचाखेरं झिंगु योजनतक मधुर सुगन्ध वास वया च्वनी ।

उकियागु स्वाँफो गाडीयागु चक्का पायः फँवः ज्वी । उगु बोधिवृक्षस  
तथागत बुद्ध पद प्राप्त ज्वीबले हवइगु स्वाँ तथागत परिनिर्वाण  
ज्वीकातिनि हाया चनी । बोधिवृक्षया छचाखेरं छगू योजनतक  
अने अनेगु जातं जातया स्वाँमा, सिमा हानं पञ्चरङ्गयागु पलेस्वाँ  
आदि उत्पत्ति जुया सुगन्ध सुस्वादिष्टगु पुष्प, फल हवया सयाव  
जवपाखे चाहुला चवनी । बोधिवृक्षया छचाखेरं छगूत्या योजन  
तकया थासय् सुवर्ण चुर्ण वालुकां पुरे जुयाच्चवनी । बोधिवृक्षया  
प्यंगू दिशायसं छचाखेरं रत्नमण्डप सुवर्णशाला उत्पत्ति  
जुयाच्चवनी । आकाशे बवया ज्वीपिं झङ्ग पंक्षित बोधिवृक्षस जुइ  
छालिमखु । फय् वैगु बखते नं फसं बोधिवृक्षया हः छहः जक  
नं संके फइमखु । देव, मनुष्य, ब्रह्मापिंसं बोधिवृक्षयात स्व स्वं  
स्वयेमगाका चवनी । थुगु हिसाबं अत्यन्त सुशोभायमानगु  
(नागवृक्ष) बोधिवृक्ष ज्वी ।

सारिपुत्र ! मैत्रीय तथागतया ३२ स्वीनिता लक्षण, ८०  
चयता व्यञ्जन जूसां छगू हे बां बांलाक मिले याना तयातःगु थे  
चवंक ब्रह्मापिनिया सिनं अधिक सुशोभायमान जुयाच्चवनी ।  
मैत्रीय तथागत बिहार याना बिज्यायत् भुमि तज्याना झिंगू  
योजन दयाच्चवंगु सप्तरत्न युक्त जुयाच्चवंगु माणिकयागु पलङ्गासन  
मण्डपे उत्पत्ति ज्वी । हानं अत्यन्त सुशोभायमानगु श्वेत छत्र नं  
उत्पत्ति ज्वी । देवतापिंसं ऋद्धिं दयेकातःगु नाना प्रकारया लेँ,  
वहःयागु पुष्पमाला, मणि, माणिकयागु मालां भरे जुयाच्चवनी ।

हानं रत्नयागु त्वाः देवा, देव मनुष्यपिंसं च्याके म्बायक् स्वयम् है  
 जाज्वल्यमानं च्यानाच्वनी । हानं जातं जातयागु सुगन्धमय् पुष्प  
 मगमग वास वयाच्वनी । सुगन्धित पुष्प मदिकक है वृष्टि जुया  
 च्वनी । मण्डपया प्यकुनेसं स्वीकु स्वीकु हाकः दयाच्वंगु गं  
 धाना तई । उगु गया शब्द चक्रवालया गिर्वा तकनं ताय् दई ।  
 मैत्रीय तथागत सप्तरत्नं अलंकृत याना तःगु माणिकयागु पलङ्गे  
 बिज्याना देव, मनुष्यपिन्त धर्मदेशना याई तथा भिक्षु प्रवज्या  
 याई । मैत्रीय तथागतया पारमिताद्वारा प्रार्थना याना वःगु जुया  
 निंति वसपोल च्वना बिज्यागु मण्डपे ध्वजा पत्ताकादि अने अनेगु  
 किंकिनी जाल सहित मैत्रीय तथागत गन गन बिज्यात अन अन  
 ल्यू ल्यू वना च्वनी ।

सारिपुत्र ! मैत्रीय तथागत माणिकयागु पलङ्गासने च्वनाः  
 धर्मदेशना याईगु बखते द्विद्वःलगू चक्रवाले सकभनं ताय् दई ।  
 मैत्रीय तथागतं न्हापा अतीतया तथागतपिंत विहार, धर्मशाला,  
 पलङ्गासन, भोजन, चीवर, भैषज्य, सुगन्ध-श्रीखण्ड, छत्र,  
 ध्वजा, प्रदीप, पलेस्वाँ, किंकिनी जाल, इलां, पुष्पमालादि अने  
 अनेगु नाना प्रकारं श्रद्धा चेतना प्रसन्न जुया दान पुण्य याना  
 वःगुया कारणं सम्पूर्ण लोके दयाच्वंगु श्री ऐश्वर्य मङ्गल धाक्व  
 मण्डपे द्वांचिना तःगु थे जुयाच्वनी । मैत्रीय तथागतयात दायकपिंसं  
 भोजनार्थ निमन्त्रणा याईगु बखते बिज्याय् माल धा:सा गुगु खः  
 रत्नपण्डप जूसां आकाश मार्ग वना दायकपिनि छेया द्वारे स्थीर

जुयाच्चनी । उगु मण्डपे धाना तःगु गंयागु शब्द सकभनं ताय् दई । उगु बखते तथागत बिज्यात धकाः देव, मनुष्य, नागपिंसं भोजन प्रदान याई । भोजन भपी धुंका पुण्यानुमोदन याइगु बखते नं चक्रवाल छगूलिं सकभनं ताय् दई । मनुष्यपिनि मती थः थः पिनिगु गृह्य् हे च्वना धर्मदेशना याना बिज्यागु थें च्वनी । हानं अचिन्त्य रूपं महान् आश्चर्यगु तथागतया श्री शोभायमानयात खना च्वंगुलिं नं तथागतयाके हे जक शरण वनीपि, जुया पञ्चशीलादि कर्मस्थान भावनापाखे उद्योग बल याना मार्गफल प्राप्त ज्वीगु जुल ।

सारिपुत्र ! उगु समयस मिथ्यादृष्टिपि सुं हे दैमखु । मनुष्यपिसं दश सकुशल पुण्यक्रिया यानाच्वंगुया कारणं व हानं शासनयात परिशुद्ध रूपं तिबः बियाच्वंगुया कारणं नं देहान्त जूलिसे देवलोक, ब्रह्मलोकपाखे हे जक थ्यनिगु जुयाच्वन । उगु बखतयापि मनुष्यपिनि धन, जन, श्रीसम्पत्ति, परिवार, सुख ऐश्वर्य पूर्ण जुयाच्वनी, धन्दा, सुर्ता, शोक सन्ताप धैगु छुं हे दैमखु, सुखपूर्वक जीवन हनाच्वनी । देवलोक समान ज्वी ।

सारिपुत्र ! मैत्रीय तथागत द० चयद्वःल दँ दत धाय्व देव मनुष्यादि सकल लोकपिन्त हितार्थ, तथागतया शासन स्वंगू लाख व चयद्वःल वर्ष स्थापित यानालि (विपाक कम्मज रूप निशेष भाव) अनुपादिशेष परिनिर्वाण ज्वीगु जुल । “निर्वाण” धयागु निगू प्रकारया दयाच्वन-“सउपादिशेष निर्वाण” व

“अनुपादिशेष निर्वाण” । सउपादिशेष निर्वाण धयागु (आसवकखय) तृष्णा क्षय ज्वी धुंकूसानं गुगु खः पञ्चस्कन्धयागु तोड शेष बांकि दयाच्वंग यात धाई । अनुपादिशेष निर्वाण धयागु सम्पूर्ण पञ्चस्कन्ध सहित निशेषरूपं परिनिर्वाण जुया वनीगुयात धाई ।

युके झीसं सिकातयेमाःगु खँ श्व नं खः कि परिनिर्वाण जुया विज्याय् धुकूपि बुद्ध तथागतपि पुनर्वार जन्म ज् विज्याई मखुत । छायधाःसा जन्म उत्पत्ति ज्वीगुया हेतु (तृष्णा) हे निर्मूल जुया क्षय ज्वीधुकूगु जुया निति खः । यदि “आसवकखय” परिनिर्वाण ज्वी धुकूपि तथागत बुद्धपि पुनर्वार जन्म कावइतिनि धकाः सुनानं धापि दत्थाःसा अमिसं धायें यथार्थगु अनित्य दुक्ख अनात्म भाव धैगु मस्यूनि धकाः सीकाकाये माःगु जुल ।

अनंलि मैत्रीय तथागतयागु शासन स्वंगू लाख व चयद्वःल दँ तक चले जुयाच्वनी । तसर्थ अचिंत्यय मैत्रीय तथागतयात दर्शन यायेगु इच्छा दुपिंसं - जि तथागतयागु शासनस बांलाक दान, शील, भावनापाखे कस्तिक बलोद्योग याना चवने माल । जिगु ओवादोपदेश ग्रहण याना तदानुसार आचरण यानाच्वंपि तथा प्रवजित जुयाच्वंपि अथवा सुं गुम्हं तथागतयागु शासने दुहाँवयेगु इच्छा दुपित्त मद्वत सहयोग बियाच्वंपि, पञ्चशील ग्रहणयाना अखण्ड रूपं त्रिरत्नया शरण वना यथार्थ गुणानुस्मरण यानाच्वंपि व जिगु शासनयात चीर स्थायी याय्या लागि स्तूप, चैत्य स्थापना याना कर्मस्थान भावना याय्, गुफा, धर्मशाला

तथा चतुर्दिशाया भिक्षुपित्त सांघिक बिहार दयका सुरक्षित यानाच्चवंपि, बोधिवृक्ष पिना लः बिया भावभक्ति यानाच्चवंपि, त्रिरत्नया शरण वनाच्चवंपिंसं गन खः आवश्यक जूगु थासय् तु, पुख्न् बुंगाचा, जःरु, तापु दयका सुरक्षित याना च्चवंपि व अले हानं त्रिरत्नयात छत्र (कुसा), ध्वजा, पताका, सुगन्ध, पदमपुष्ट, प्रदीप पूजा प्रत्यय प्रदानयापि व उत्त कनातःगु अनुसार दान प्रदान, त्रिरत्न पूजा, भावभक्ति शील, नियम पालन यानाच्चवंपिंत आर्य मैत्रीय तथागतया दर्शन अवश्यमेव हे प्राप्त ज्वी । अतएव सदृधर्मामृतपान याय् दैगु जुल ।

सारिपुत्र ! कथंहनं आर्य मैत्रीय तथागतयागु शासनं लोप जुयालि (ताकाल लिपा) समय जुल धायूव थुगु भद्रकल्प नाश ज्वीगु जुल (प्रलय ज्वीगु खँ नेपाली महा जयमङ्गल पाठ्य स्वयादिसँ) । अबलेसंनिसें छगू असंख्य कल्पतक बुद्ध, धर्म, संघ धयागु नांया शब्दतक नं न्यने दैमखु ।

थुथाय् लाकक जिके छगू विचार लुल कि - “अप्पसन्नेहि नाथस्स सासने साधु सम्मते” धकाः आटानाटिय परित्राणय् कनातःगु दु । अपायस्कं भिंगु उत्तमगु धकाः सज्जनवर्गपिंसं सम्मत यानातःगु शुद्ध बुद्ध धर्मयात अथवा शुद्ध बुद्धधर्म यानाच्चवंपित्त प्रचण्ड मिथ्यादृष्टिपि देवतापिंसं अथवा मेमेपिंसं न छाय् अपायस्कं थःथःगु मभिंगु स्वभाव क्यना व्यक्को मिखां स्वयमाःगु ? थुगु भद्रकल्प छुं भति प्वालापिलिं वयाच्चंगु बुद्ध शासन लोप जुया

वन धायूव हानं अनगिन्ति (असंख्य) कल्पतक नं बुद्धोपदेश धैगु  
न्यनेगु वा दर्शन यायगु मात्र नं प्राप्त ज्वी मखुत । “बुद्धो  
बुद्धोति घोसो अति दुल्लभ तरो का कथा बुद्ध भावो” बुद्ध  
बुद्ध धकाः धाईगु शब्द न्यनेगु मात्र नं अत्यन्त दुर्लभ जुयाच्चन  
धासेलि बुद्ध उत्पत्ति ज्वीगु तथा बुद्धोपदेश न्यने धैगु खँयात छु  
जक धायगु ? गथेजक धायगु, गलिजक, गुथायत्कक महादुर्लभ  
धायेगु ? जिं वर्णन यानाच्चने फुगु मखुत । सज्जन विद्वानपिंसं  
हे थःथःगु इच्छानुसार मिखा तिसिना थःपिनि यःयःथे सनाजूसां  
नं जि हे ज्यूनि । अपायसकं छाय् हथाय् चायमाःगु ? भति  
सहयाना च्चंसां बेश मज्वीला ?

छगु असंख्य कल्प बिते ज्वी धुंका लिपा हानं मण्डकल्प  
धयागु कल्पय् निम्ह तथागत उत्पत्ति ज्वी । उपि निम्ह जूसां  
वर्तमान शाक्यमुनि तथागतया पालय् उत्तमो रामराजा धयाम्ह व  
पसेनदि कोशल राजा निम्ह जुयाच्चन । उत्तमो रामराजा बुद्ध  
ज्वीगु बखते मनूतयगु आयु अवधि र्वीद्वःल दँ दई, म्ह धिकः  
चयकु दई, श्रीखण्ड चन्दन बोधिवृक्ष ज्वी । उगु बुद्ध शासन  
लोप जुल धायूव उगु हे कल्पय् पसेनदि कोशल राजा धयाम्ह  
धम्मराजा बुद्ध ज्वी । उगु बखतया मनूतय आयु न्ययद्वःल दँ  
दई । म्हधिकः खीकु दई, नागरुख बोधिवृक्ष ज्वी । धम्मराजा  
सम्बुद्ध परिनिर्वाण ज्वी धुंकल धायूव उगु कल्प नं विनास  
ज्वी । अले हानं मेगु सारकल्प धयागु कल्प उत्पत्ति ज्वी ।

उकिमध्ये अभिभू नां जुयाच्चंह देवराजा जूसां धम्मसामि सम्बुद्ध  
ज्वी । उगु बखतया मनूतय्गु आयु लक्खछि दँ व म्हधिकः  
चय्कु दई । सालवृक्ष बोधिवृक्ष ज्वी । धम्मसामि तथागतया  
शासन लोप ज्वीव उगु सारकल्प नं विनाश ज्वी । अले लक्खछिगू  
कल्पतक शून्यकल्प जुयाच्चनी । अनंलिपा आपालं कल्प बिते  
ज्वी धुंकल धाय्‌व असुर देवता, नालागिरि किसि, पलले किसि,  
तोदेय्य ब्राह्मण आदि छसिकथं बुद्ध ज्वीगु जुल धकाः भगवान  
तथागतं भविष्यवाणी आज्ञा दयेका बिज्यात ।

पुनर्वार सारिपुत्र स्थवीरं- भो तथागत ! आर्य मैत्रीय  
तथागतया रश्मी चा न्हि हे छुटे याये मफय्क प्रकाश जुयाच्चनीगु  
जूसां छु गजागु पुण्य यानावःगुया हेतु खः ? सेवक जिमित  
अनुकम्पातसें आज्ञा जुया बिज्याहुँ धकाः प्रार्थना याःगु न्यना  
बिज्याना तथागतं आज्ञा दयेका बिज्यात - भो सारिपुत्र ! अतीत  
कालय् इन्द्रपथ धयागु नगरे गुम्ह खः मैत्रीय बोधिसन्त्व शंख  
चक्रवर्ति राजा धकाः राजा जुयाच्चवन । उगु देश नगरया हाकः  
हिसाबं स्वीखुगू योजन दयाच्चवन । उगु देशय् ध्वाखा प्यंगू  
दयाच्चवन । उगु ध्वाखा छगू छगू पतिं छमा छमा कल्पवृक्ष नं  
बुया वयाच्चवन । उम्ह शंख चक्रवर्ति राजा तल्ला हिसाबं न्हेगू  
तल्ला दयाच्चवंगु तस्सकं हे तःजागु देव भुवन समानगु प्रासादय्  
सुखभोग यानाच्चवंगु जुल । उगु हे बखते तथागत उत्पत्ति जूगु  
जुयाच्चवन । लोकय् तथागत उत्पत्ति ज्वीगु खँ मसिया सीकेया

कारणे उम्ह शंख चक्रवर्ती राजां बुद्ध, धर्म संघ धैपि लोकय्  
उत्पत्ति जुल, फलानागु थासय् बिज्याना च्वंगु दु धकाः समाचार  
सुनानं कंवल धाः सा व खँ कंवमहसित जिं थव चक्रवर्ती राज्य  
सुद्धान्त प्रदान यायगु जुल धकाः प्रतिज्ञा याना रत्नयागु स्वाँ ढकि  
ज्वना अधिस्थान याना च्वंगु जुयाच्वन । लिपा तथामतया शिष्य  
श्रामणेर छम्ह उगु हे नगरे भिक्षार्थ चाह्यू वःगु बखते शंख  
चक्रवर्ती राजां खना उम्ह श्रामणेरयाके न्यन - “भो मानवक ।  
छ सु खः ? मनुष्य लाकि देवता ?”

श्रामणेर - “महाराज ! जित श्रामणेर धकाः धाई ।”

राजा - “मानवक ! छन्त छुकेया कारणे श्रामणेर  
धाःगु खः ?”

श्रामणेर - “महाराज ! जि जूसां त्रिरत्न सहित दसशील  
पालन याना च्वनागुया कारणं अकुशल कर्मरहित जुया श्रामणेर  
धकाः धाःगु खः ।”

श्रामणेरयागु वचन न्यना राजा जूसां जिं श्रामणेरया  
पादुकास वन्दना याय धकाः प्रासादया द्वार चायका हाचांगाया  
वःगु बखते पीति सोमनस्स उत्पत्ति जूगुया कारणं तुरुत्त हे कवये  
थ्यंवःगु जुल । कवय थ्यने साथं तत्क्षणे हे गाडीयागु घःचार्ये  
तःफोगु पलेस्वाँ निफो उत्पत्ति जुया राजायागु तुति निपायात नं  
फया काल । उगु हैं पलेस्वाँलय् न्हया राजां श्रामणेरया पाली

छ्यों दिका वन्दना याना थथे धकाः बिन्ति यात - “भो श्रामणेर !  
लोकय् छपिं हे जक तःधंला कि अथवा छपिंसिवे नं तःधपिं मेपिं  
सुं दनिला ?”

श्रामणेर - “महाराज ! जियासिबें नं महाउत्तम जुया बिज्याम्ह  
जिमि गुरु तथागत दनि ।”

राजा - “तथागत गन बिज्याना च्वन ले ?”

श्रामणेर - “थुगु देशं झिंनिगू योजन तापागु थासय् पुब्वारामे  
बिज्याना च्वन ।”

राजां अथे जूसा तथागत बिज्याना च्वंगु थासे हे जि वने  
धया श्रामणेरयात चक्रवर्ती राज्य, श्री सम्पत्ति दवको छपिंसं  
भोग याना बिज्याहूँ धकाः लः ल्हाना (जलदान याना) राजगद्वी  
बिज्याका पुण्यानुमोदन याय्धुंका तथागत बिज्याना च्वंगु गन खः  
अन हे वने धकाः पिहाँवंगु जुल । राजा छन्हु न्हिचिं न्यासि  
वंबले तुति पाली फों फों गाना प्वाः गन । निन्हु वंबले राजा  
तुतिं हे चुई मफुत । पालिं चुया पलाछिना वने मफुसेलि राजां  
ल्हाति नं पुलिं नं चुया वनाच्वन । एवंरुपं प्यन्हुति पुलिं ल्हाति  
चुया वंबले राजाया गबले जक तथागतया थाय् थ्यंकः वनेफई  
धकाः आय्कुया वल । न्यान्हु दुबले हानं वने धकाः बिचार  
यात । उगु बखते बुद्ध तथागतया दिव्यचक्षु ज्ञानं झिद्वःलगु  
चक्रवाल सकभनं स्वया बिज्याना शंख चक्रवर्ती राजायागु  
कारणयात थथे धकाः खंका बिज्यात - शंख चक्रवर्ती राजा

जिथाय् दर्शन या: वये धका: आपालं कष्ट नया वयाच्चन, यदि  
अन वयाथाय् लैं क्यनिम्ह सुं छम्ह नं मवन धा:सा व जिथाय्  
मथ्येवं हे अवश्य मृत्यु ज्वी ।

उगु बखते तथागतयागु मनया भावयात छम्ह देवता नं  
सीका गाडीवान्यागु भेष धारण याना गाडी सहित उम्ह राजायाथाय्  
थ्यंकः वंगु जुल ।

राजा - “भो, गाडीवान बाज्या ! जि वनेत लैं  
चिलाब्यु ।”

गाडीवान् - “जिं लैं चिला बीमखु, छ गन वनेगु ?”

राजा - “जि तथागतयाथाय् वना च्वनागु खः ।”

गाडीवान् - “तथागतयाथाय् वनेगु जूसा तथागत जिमि  
गुरु खः । जिं छन्त थ्यंका बी थुगु गाडी च्वं वा ।”

राजा - “तथागतयाथाय् थ्यंका बीगु खःसा असल हे  
जुल ।”

थुलि धया शंख चक्रवर्ति राजा उगु गाडीस च्वनावन ।

उगु हे बखते सुजिता धयाम्ह देवकन्या राजाया परिश्रम व कष्ट  
जूगु खनाव दिव्य भोजन ज्वना गाडीवान्याथाय् वया धाल -  
“भो गाडीवान् बाज्या । थुगु भोजन कया दिसँ ।”

गाडीवान् - “भो मय्जु ! जितला आवश्यक मजू, तर गाडी दुने  
म्हं मफुम्ह छम्ह दु, वयात ब्यू ।” (देवकन्या भोजन विया लिहाँ  
वन ।)

हानं तुरुत्त देवराज इन्द्रं लः थल ज्वना गाडीवान्  
याथाय् वया धाल - “भो गाडीवान बाज्या ! थुगु लः थल माःसा  
क्यादिसँ ।”

गाडीवान् - “भो भाजु ! जितला आवश्यक मदु, तर गाडी दुने  
म्हं मफुम्ह छम्ह दु, वयात ब्यू ।” (देवराज इन्द्रं नं लः थल  
वयात बिया लिहाँ वन ।)

राजानं अत्यन्त हे पित्या व प्यासचाःगु जुया देवकन्यां  
ब्यूगु लः त्वने दुगुलिं रोग, व्याधि दक्को हरण जुया निरोगी  
जुल ।

कथहनं बिहारया न्त्योने सत्तिक थ्यंसेलि राजायात  
गाडीवानं धाल - “आः छ थनं तुं कवहाँ हु । जि माथाय् वने ।”  
थुलि धया राजायात गाडी क्वच्छवया थः नं माथाय् वंगु जुल ।

राजा अनंतुं कवहाँ वया बिहारे दुहाँ वंगु बखते सर्वज्ञ  
तथागत नं बिहारे दुने बुद्धासने शोभायमान ज्वीक बिज्याना  
च्चन । राजा बिहारे वना तथागतया दर्शन यात । दर्शन प्राप्त  
जूसेलि राजाया मनंमनं धात्थें जिं दिव्य भोजन यानागुद्वारा मात्र  
तथागतयागु थुलि दर्शन यायदुगु खः धकाः बिचाः याना तथागतयाके  
प्रार्थना यात - “भो तथागत ! जित धर्मदेशना याना बिज्याय् यात  
नाकं ताहाक कना बिज्यायेमते, छक्कचा कना बिज्याहुँ ।” तथागतं  
नं वयागु चित्तया आशय सीका पुण्य पारमिता पूर्णयाय् गु यात  
कना बिज्यात ।

उगु उपदेश न्यनालि शंख राजां पुनर्वार विन्ति यात -  
“तथागत ! जित धर्मदेशना थुलिं हे गात क्षमा याना बिज्याहुँ ।”

उगु बखते हे सुं छम्हसे छाये छं छकूचा जक धर्मदेशना  
न्यनागु धकाः न्यन । राजां जित धर्मदेशना आपा कना बिज्यात  
धाय् व जिके पूजा यायेगु सामाग्री दुगु मखु, अथेया कारणं  
धर्मदेशना छकूचा जक जूसा छुं भति पूजा याय् गु दु धकाः उत्तर  
बिल ।

थथे धाये धुंका मती चिन्तना यात - तथागतयागु धर्म  
नं महा तःधंगु खः । वथेतुं जिगु शरीरया अङ्गमध्ये नं “छ्याँ”  
हे जक तःधंगु जुयाच्चवन । अथेया कारणे थ्व जिगु “छ्याँ” हे  
पूजा याये धकाः “छ्याँ” पूजा यानाव राजां थुगु पुष्यं लिपा जि  
तथागत ज्वीगु बखते गथे छलपोलं धर्मचक्र प्रवर्तनादि याना  
बिज्यागु खः अथे हे जिं नं याय् फयेमा, हानं जिगु थ्व शीर,  
शरीरयागु रश्मि जूसां दिन रात्री सदा नं हे सकभनं प्रकाश जुया  
च्चवतेमा धकाः प्रार्थना याःगु जुल । थुगु हिसाबं तथागतयात पूजा  
याये धुंकालि राजा देहात्त जुया वंगु जुल । एवंरूपं दान प्रदान  
यानाव प्रार्थना याना वःगुया कारण आर्य मैत्रीय तथागत ज्वीगु  
बखते दिन रात्री हे छुटे याय् मफयूक रश्मि प्रकाशजुया च्चवतीगु  
जुल धकाः भगवान शाक्यमुनि तथागतं सारिपुत्र स्थवीरयात  
आज्ञा जुया बिज्यात ।

थुगु खँय् आः झीसं विचाःयाना स्वत धाःसा तथागत जू  
बिज्याइपिनि केवल मेमेपिनिथे भति भति जक पुण्य पारमिता  
पूर्ण यानां गाःगु मखु । गुलिं तथागतपिनि ४ प्यंग् असख्य व  
लक्खछिग् कल्प, गुलि तथागतपिनि ८ च्याग् असख्य व लक्खछिग्  
कल्प, गुलिं तथागतपिनि १६ झिंखुग् असख्य व लक्खछिग् कल्प  
पारमिता पूर्णयाना तिनि तथागत ज्वी फैगु जुयाच्चवन ।

सज्जन महानुभावपिंसं बांलाक प्रज्ञा ज्ञानं विचार याना  
स्वया दिसँ/ बिज्याहुँ । कतपिनिगु हाः हाः लय् जक जुया बिज्याय्  
मते । अनेक ज्ञानी सज्जनपिनिगु संगत याना छलफल याना  
स्वया बिज्याहुँ । अभिमानी “सिमा” गयगुयात त्वता छ्वया  
बिज्याहुँ । मिखाय् गां चिनातःगुयात उला स्वया बिज्याहुँ । प्रज्ञा  
प्रासादे थहां वना स्वया बिज्याहुँ ।

Dhamma.Digital

## धन सम्पत्ति सिवें नं प्रज्ञा श्रेष्ठोत्तम खः ।

अतीतय् विदेह राजाया न्याम्ह अमात्यपि दयाच्चवन ।

अपि खः - सेनक, पक्कुस, कामिन्द, देविन्द व महोसध ।

छन्हुपा दिने विदेह राजां अपि न्याम्हेसिके छग् खँ न्यन - "धन सम्पत्ति दुम्ह व प्रज्ञा दुम्ह थुपि निम्हे सु गुम्ह उत्तम ज्वी ?"

सेनक अमात्य न्त्योने सरे जुया विन्ति यात -

"महाराज ! थुकेजा धन सम्पत्ति दुम्ह है उत्तम खः ।"

अनंलि महोसधं विन्ति यात - "सेनक अमात्यं छुं है मस्युनिका, थुके प्रज्ञा ज्ञान दुम्ह है श्रेष्ठोत्तम खः ।"

राजा - "गथे खः ले सेनक ! महोसधं धाःगु खँ ठीक जूला ?"

सेनक - "महोसध धयाम्ह मचा है तिनि, खिप्पों सिले है मसःनि, माँया दुरु त्वनातःगु म्हृत्वी नं मतंनी, वं छुं सी ? छुं मस्युगुलि है वं अथे धाःगु खः । धन सम्पत्ति दुपिन्त ज्ञान दुपि सहितं आपा आपासिन सेवा चाकरी याः वयाच्चवनी । उकि धन सम्पत्ति दुपि है श्रेष्ठोत्तम खः ।"

राजा - "गथे खः ले महोसध ! सेनकं धाःगु खँ ठीक जूला ?"

महोसध - "सेनक अमात्यं थथे धाय् अथे धाय् धैगु नं स्यूगु मखु, छग् बांलाक विचायाना स्वय् धैगु नं दुगु मखु, थः

यः यः थे मनपरी हालाच्चंगु जक खः । धन सम्पत्ति दयान ज्ञान मदुपिं रोग व्याधी ज्वीका म्हं मफयेका च्वनीगु बखते बैद्यतयथाय्, ज्यातिषतयथाय् न्यहरेयाना आदर सम्मान तया अमिसं धाःधाः थे अमिगु अन्हाउनी च्वनेमाःगु जुयाच्वन । अथेया निति ज्ञानदुपिं हे जक श्रेष्ठोत्तम खः ।”

राजा - “गथे खः ले सेनक ! महोसधं धाःगु खँ ठीक जूला ?”

सेनक - “महोसध धयाम्ह वै थे छु तालं खँल्हाना च्वंगु छुं हे स्यूगु मखुनि, महाराज ! धन सम्पत्ति दुपिनिगु उपमा तल धाःसा रस, गन्धयुक्तगु फल, पुष्टं भरे जुयाच्वंगु वृक्षयात सम्पूर्ण झङ्ग पंक्षीतयेसं चान्हन्हिनं भुना आधार कयाच्वनीगु जुया निति धन सम्पत्ति दुपिं हे जक श्रेष्ठोत्तम खः ।”

राजा - “महोसध ! गथे खः, सेनकं धाःगु खँ ठीक जूला ?”

महोसध - “सेनक धयाम्ह गथे नये मखंम्ह खिचा, को खः अथे हे । नये मखंपिं खिचात, कोत धयापिं नसा हवला ब्यूथाय् हे जक भुंवनिगु लुटयथाना नयेगु स्वभाव दुपिं खः । थुपिं केवल नयेगु त्वनेगु छगू दयेव हे सुख थे समझे जुयाच्वनी । महाराज ! धन सम्पत्ति दया नं प्रज्ञा ज्ञान मदुपिं मुख्तयसं धर्म गजागु, पाप गजागु, छु यातकि दुःख ज्वीगु, छु याता सुख ज्वी धकाः छुं नं सीमखु । थव खँ मस्यूगुया कारणं अमिसं शील

नियम पालन याइमखु, केवल अहं भावय् लाना जथाभावी पापाचरण याना ज्वी । उगु हे कारणं अमिसं दुर्गतिसं पतन ज्वीका घोर दुःख भोगयाना च्वनेमाली । ज्ञान दुपिंतं मनुष्ययागु कर्तव्य सम्झेजुया दुःख सुख ज्वीगुया कारण सीका दुःख पापाचरणयात अनेक यत्न यानां त्वतालि अनन्त सुख ज्वीगु पुण्य साधन याई । तसर्थ प्रज्ञा ज्ञान दुम्ह हे जक श्रेष्ठोत्तम जुया च्वन ।

राजा - “गथे खः ले सेनक ! अमात्य महोसधं धाःगु खँ ठिक जूला ?”

सेनक - “महोसधया मती लूथे न्त्योनेलाथे धयाच्वंगु मात्र खः । वैगु खँयागु विश्वास मदु । धन सम्पत्ति दुम्ह महासमुद्र समान खः । गथे महासमुद्रस ततःधंगु नदी न्यागु, चिकिधंगु नदी न्यासःगृ फुककं मिलेजुवया च्वनीगु खः अथे हे धन सम्पत्ति दुम्हसिथाय् धन मदुपि आपासिनं सेवा चाकरी या: वयाच्वनी । छगु खँ थव न खः कि न्हापा न्हापा गोविन्द सेठ धयाम्ह छम्ह सेठ दु । धनाद्य जुयाच्वंगुया कारणं व सेठया म्हुत्वी स्वः स्वः वयाच्वंगु लाः देवकन्या समानपि अत्यन्त परम सुन्दरी कुमारी कन्या आपासिनं हिरा मोतिया माला तथा सुवर्णलंकारं तिया नीलवर्णगु पलेस्वाँ ज्वना उम्ह गोविन्द सेठया छ्वावेरं चाःहुला म्हुतु हिवका च्वंगु जुयाच्वन । अथेया कारणे धन सम्पत्ति दुम्ह हे जक श्रेष्ठोत्तम खः ।”

राजा - “गथे खः ले महोसध ! सेनकं धाःगु खँ ठीक जूला ?”

महोसध - “सेनक अमात्य तःधिक जूसां, हानं महाराजं तःधंगु पदवी दर्जा बियातःसां नं मूर्ख हे तिनि । खँ छगू हे ढङ्ग दयेक ल्हायसःगु मखुनि, थःगु हे तालं जक हाला च्वंगु खः । महासागरया लः (तरङ्ग) जूसां भूमि (तीरे) च्वय् थहाँवल धायव अर्थे हे सुनावनीगु जुया निति व लः भूमि (तीरे) च्वय् थहाँ वंसानं टेकय् जुयाच्वने फइमखु । वर्थे हे धन सम्पत्ति दया नं प्रज्ञा ज्ञान मदुम्ह मनू पण्डिततयगु सभाय् थ्यन धाःसा नं मेपिनि ल्यूनेजक च्वने माली, न्त्योने च्वने योग्य ज्वी मखु । कारण व मनू खँ छगू हे नं यथार्थ रूपं ढङ्ग पुरेज्वीक ल्हाय् सैमखु । गथे मे मदुम्ह “न्या”(गवाज्यः) त च्वना च्वनीगु खः अर्थे हे च्वंच्वने माली । प्रज्ञा ज्ञान दुपिं हे जक पण्डितपिनिगु सभाय् न्त्योने च्वने योग्य ज्वी । न्त्यागु नं दुःख सुखादि जुया वैगुया हेतु कारण खंकेफुगु, सीकेफुगु, खँल्हायसःगु जुया सज्जन विद्वानजनपिंसं प्रशंसा याकाच्वनी । गुम्ह खः गोविन्द सेठया म्हुतुं लाः स्वः स्वः वःगुया कारणं सभामध्यय् च्वनेत लायक् मजू, उपमा तलधाःसा सुरुङ्गय् (भण्डागारे) दुने अनेअनेगु वस्तु धन रत्नादि यक्व हे दुसां न गुगु खः प्रदीप धयागु आलोक दःसातिनि थःत माःमाःगु वस्तु ल्यया ल्यया (व्यवहार) उपभोग याये दई । प्रदीप आलोक मन्त्रधाःसा उगु वस्तुत दःसा नं

उपभोग सेवन याये सैमखुं । वथेतुं धन सम्पत्ति जक दयालि प्रज्ञा ज्ञान मदुपिसं सारगु सुखानन्द प्राप्त याना काये फैमखु, सैमखु । तसर्थ प्रज्ञा ज्ञान दुपिं हे जक श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चवन ।"

राजा - " गथे खः लें सेनक ! महोसधं धाःगु खँ ठीक जूला ? "

सेनक - "महोसध अमात्य छु स्यूम्ह धकाः, वैगु थपिचाकूगु बुद्धिं धन सम्पत्तियागु प्रभाव तथा महानता छु खंके फै ? छुं मखंगु व मस्युगुया कारणं हे जक व अथे हालाच्चवंगु खः । न्यना बिज्याहुं महाराज ! थन हे न्य्योने दृष्टान्त खने दु कि छपिं मिथिला नगर विदेह राज्य सहित सम्पूर्ण देश नगरया अधिपति राजा जुया श्री सम्पत्तिया मालिक जुया बिज्यागुया नितिं जिपि थें जापिं पण्डितपिं न्याम्ह सहितं छपिंथाय् प्रतिदिन सेवा चाकरी याः वयाच्चवनोगु खः । थुलि नं महोसधं स्यूगु मखु । धात्यें ज्ञानी पण्डितयागु लक्षण दु धाय् मज्य् हीन नीच जातिपिनिगु बुद्धि हिसाबं खँ ल्हाना च्चवंगु खः । वैगु खँया छु विश्वास ? लोकय् धन सम्पत्ति दुपिं हे श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चवन ।"

राजा - "गथे खः ले महोसध ! सेनकं धाःगु खँ ठीक जूला ? "

महोसध - "महाराज ! कर्पिन्त मभिं धायेका थःत भिंधायेकेत सनाः हाःज्वीगु लोकपिनिगु छगु स्वभाव हे खः । तर ज्ञान दुपिं विचारवानपिंसं हरेक ज्या खँयागु परीक्षा विना

सुयागृं खँयात स्वीकार याना काइ मखु । सेनक अमात्यया थुके विचार मदुकि मनुष्पिनिगु जीवन पशुतय् थें नये त्वने जक दया नं गागु मखुनि धकाः मस्यूगुया कारणं जक थथे हालाच्वंगु खः । महाराज ! लोकय् उत्पत्ति जुया बिज्यापि अचिन्त्यय सर्वज्ञ बुद्धपिनि धनया नामय् ध्यबा छगः जकया हे आधार कया च्वना बिमज्या । तथापि जम्बुद्विपे च्वपि दक्को राजापिंसं वसपोल बुद्धपिन्त सेवा सत्कार याना आदरपूर्वक मानय् यानाच्वंगु दु । उलिजक मखु देवलोक खूगुलिसं च्वपि देवराजपि सहित सम्पूर्ण देवतापिंसं, हानं ब्रह्मलोकेच्वपि सम्पूर्ण ब्रह्मापिंसं, हानं नाग, गरुड, यक्ष, कुम्भण्डादि सकलसिनं हे प्रज्ञावान जुया बिज्यापि तथागत प्रत्येक बुद्ध, अरहन्तपिन्त दर्शन यावैगु तथा सेवा चाकरी नं याइगु जुयाच्वन । अथेया कारणे प्रज्ञा ज्ञान दुपिं हे जक श्रेष्ठोत्तम जुयाच्वन ।”

राजा - “सेनक पण्डित ! गथे खः ? महोसधं धाःगु खँय् छुं ठीक मज्गु दुला ?”

उगु बखते सेनक अमात्य लः मदय् धुकूगु खालिगु प्वं घः थें हानं वा मदय् धुकूगु भकारी थें छुं हे खँ धाय् गु अथवा खँ पिकाय् गु लँ मदया छ्याँ क्वछुका च्वंगु जुल ।

विदेह राजां पण्डित महोसधं प्रज्ञा ज्ञान दुम्ह श्रेष्ठोत्तम खः धाःगु खँ ठीक जू धकाः धाल । दया च्वक्व लोकय् (त्रिलोकयसनं) सर्वज्ञ ज्ञान प्राप्तयाना बिज्याम्ह तथागतया सिबें नं अतिरिक्त

तःधंगु धन सम्पत्ति छुं नं दय् फैमखु'। अथेया कारणे धन सम्पत्ति दुम्ह स्वया नं प्रज्ञा ज्ञान दुम्ह हे श्रेष्ठोत्तम जुयाच्चवन धकाः धयालि विदेह राजां महोसध पण्डितया अति हे प्रशंसा याना आपालं धन रत्न बिया शिरपा व्यूगु जुल ।

आः थन जिके छगू विचार लुयावल । व गथेधाःसा थुम्ह विदेह राजायात प्रशंसा याय् योग्य जू । छायधाःसा सेनक पण्डित व महोसध पण्डितपिनि दर्थुई जूगु वादविवाद बाँलाक न्यना श्वीका महोसधयागु खैं हे ठीक जू - धन सम्पत्ति सिबे नं प्रज्ञा ज्ञान हे श्रेष्ठोत्तम जू धकाः महोसध पण्डितया प्रशंसा याना मान्यता बीसःगु जुया निंति विदेह राजा धयाम्ह नं छगू किसिम स्यूम्ह ज्ञान दुम्ह हे ठहरे जुल । तर थुकि गुलिसिनं धाय् फु कि विदेह राजा छम्ह जक छाय् ? लोकय् ज्ञान मदुपिं मस्यूपिं जक हे ला ? सकसिके ज्ञान दु सकसिनं स्यू ।

थथे सकसिके ज्ञान दु, सकसिनं स्यू धकाः धाःसां तविनं थुगु खैंय् ज्ञान धैगु (स्यूगु स्वभाव) सकसिगुं समान मखुनि - प्रथम, द्वितिय, तृतीय धकाः स्वंग् भेद दयाच्चवन । गथे कि -  
 (१) संज्ञा हिसाबं जक स्यूगुयात नं ज्ञान दुम्ह धकाः धाई ।  
 (२) विज्ञाण हिसाबं जक स्यूगुयात नं ज्ञान दुम्ह धकाः धाई ।  
 (३) प्रज्ञा हिसाबं स्यूगुयात नं ज्ञान दुम्ह धकाः धाई ।

थुकि उपमा तलधाःसा -

(१) संज्ञां स्यूगु थथे - तुयु, म्हासु, ह्याउँ, वाउँ, च्याकिं च्याकिं,

यात खनीगु बखते थुगु व्याउँ, थुगु वाउँ आदि धकाः मात्र स्यूगु जुयाच्चन । थव छु जुया व्याउँगु व गथे जुया वाउँगु धकाः स्यूगु मखुनि । हानं अनिच्च, दुक्ख, अनत्ता स्वभावयात नं स्यूगु मखुनि । मार्गफल प्राप्त ज्वीगु कारण नं स्यूगु मखुनि ।

(२) विज्ञाणं स्यूगु थथे - तुयु, व्याउँ, वाउँ आदि रूपारमण धैगु गथे जुया दयावःगु खः उकियात नं स्यूगु जुया च्चन । हानं अनिच्च, दुक्ख, अनत्ता स्वभाव धयागु नं स्यू । मार्गफल प्राप्त याय् माःगु धकाः नं स्यूगु जुयाच्चन । तर गजागु कर्मस्थानयात भावना यातधाःसा मार्गफल प्राप्त ज्वी धकाः स्यूगु मखुनि ।

(३) प्रज्ञा ज्ञानं स्यूगु थथे - तुयु, व्याउँ, वाउँ आदि नं स्यू । उकियागु कारण नं थथे धकाः स्यू । अनिच्च, दुक्ख, अनत्ता स्वभाव यात नं सीकेफु । हानं मार्गफल प्राप्त याय् त थजाःगु कर्मस्थान धर्मयात भावना यातधाःसा प्राप्त ज्वी धकाः नं सीकेफुगु जुयाच्चन ।

थुकि उपमा वियातःगु गथे धाःसा - मचाम्ह, माम्ह व सुवर्णकारक - थुपि स्वम्ह व समान जुयाच्चन । (१) मचा - संज्ञा, (२) माम्ह - विज्ञाण व (३) सुवर्णकारक - प्रज्ञा ।

१. मचाम्ह - मचातय्गु स्वभावं म्हिता च्चबलय् लैँ छवारा म्हास्सुसे ज्वाला ज्वालां थिनाच्चंगु खना ल्वीका काल ।

तर थ्व मचां व धात्येगु “लुँ” खः मखु धकाः मस्य् । लुँ थुलि  
तोला दु धकाः नं मस्य् । केवल म्हास्सुसे ज्वाला ज्वाला थिना  
च्चंगुलि जक लुँ धकाः थुया काःगु खः ।

२. वहे लुँ माम्हेसित व्यूवले माम्हेसिनं म्हास्सुसे ज्वाला  
ज्वाला थीगु नं स्य् । लुँ हे धकाः न स्य्, आपालं मू वं धकाः नं  
स्य् । तर उगु लुँ थुलि तोला दु धकाः धायमफु, मस्य् ।

३. हानं व हे लुँ सुवर्णकारकयात क्यंगु बखते सुवर्णकारकं  
लुँ म्हास्सुसे ज्वाला ज्वाला थीगु नं स्य् । लुँया मू आपालं वं  
धकाः नं स्य् । थुगु लुँ थुलि तोला दु, थुकिया जम्मा मू थुलि वं  
धकाः नं स्य् ।

वथे हे (१) संज्ञां स्यूगु जूसां मचात्यसं स्यूगु समान  
जुयाच्चन । (२) विज्ञाणं स्यूगु धैगु माँ-बौपिंसं स्यूगु समान  
जुयाच्चन । (३) प्रज्ञा ज्ञानं स्यूगु सुवर्णकारकं स्यूगु समान  
जुयाच्चन । उकिं सकसिनं स्यू जक धयां नं मज्यू । ज्ञान दु धयां  
जक नं मज्यू । स्यूगु व ज्ञान दुगुया भेद स्वंगू प्रकारं क्यनातःगु  
दयाच्चन । थुगु खँयात थर्थेनि तया लोकय् प्रज्ञा ज्ञान समानगु  
हानं मेगु छुं छगू वस्तु नं दुगु मखुत । प्रज्ञा ज्ञान धयागुलि सम्पूर्ण  
धर्मयात फारे फारेयाना आदि मध्यान्त फूवःचायक निशेष रूपं  
खंका कायफुगु जुयाच्चन । तसर्थ सद्धर्म प्रेमी निर्वाणप्रार्थी  
सकल सज्जनपिंसं यदि दुःख मयो धैगु खःसा “अहैं मम” भाव  
त्वता मिथ्या ज्ञान व सम्यक ज्ञानयात बालाक यथार्थ रूपं

ल्याकाये सयके माल । धयातःगु नं दु - “पञ्जा नरांन  
रतन” सज्जनवर्ग मनुष्यपिनि रत्न प्रज्ञा है जुया च्वन ।  
तथागतयागु उपदेश मानय् मयापिं मेपिनिगु खँयात झीसं धाय्  
फुगु मखु । “सब्बे सत्ता कम्मसका” गजागजागु पित अजा  
अजागु बुया वई ।

## विज्ञाण उत्पत्ति ज्वीगुया कारण

चकखु आदि विज्ञाण उत्पत्ति ज्वीगुया कारण प्यंग्  
प्यंग् दयाच्वन ।

छु छु धाःसां ? - चकखु पसाद, रूपारमण, आलोक  
मनसिकार थुगुपटि प्यंग् जोडे ज्वीव - चकखु विज्ञाण (चित्त)  
उत्पत्ति ज्वी फै ।

सोत पसाद, सहारमण, आकाश धातु, मनसिकार थुगु  
प्यंग् जोडे ज्वीव - सोत विज्ञाण (चित्त) उत्पत्ति ज्वी ।

घान पसाद, गन्धारमण, वायो धातु, मनसिकार थुगु  
प्यंग् जोडे ज्वीव - घान विज्ञाण (चित्त) उत्पत्ति ज्वी ।

जिह्वा पसाद, रसारमण, आपो धातु, मनसिकार थुगु  
प्यंग् जोडे ज्वीव - जिह्वा विज्ञाण उत्पत्ति ज्वी ।

काय पसाद, फोठब्बारमण, पथवी धातु, मनसिकार  
थुगु प्यंग् जोडे ज्वीव - काय विज्ञाण उत्पत्ति ज्वी ।

थुगु हिसाबं प्यांग् प्यांग् जोडे मज्जीकं - चकखु आदि  
विज्ञाण उत्पत्ति ज्वी फैमखु ।

आः थन चकखु विज्ञाणादिपिनिगु स्वभाव क्यनातःगु  
थथे कि - चकखु द्विज्ञाण (चित्त) धयाम्ह “सर्प” समान  
जुयाच्चन । छायधाःसा - सर्पतयगु स्वभाव सुग्घरं सफागु  
मैदानगु थासय् नया त्वना, च्वनेगुयात आनन्द मज्जा ताइमखु ।  
गन खः मछिं मछिंगु जङ्गल झारपात दुगु थासय् अथवा प्वालय्  
पिलय् हे जक हर्षनन्द, मज्जा तायाच्चनी ।

व थें तुं चकखु विज्ञाण धैम्ह नं सुच्चुसे पिच्चुसे च्वंगु  
थासय् अथवा लुँ पायुँ, वहः पायुँयात खनिगु बखते अपायच्चतं  
आनन्द मज्जा तागु मखुनि । उकिसनं अने अनेगु विचित्रगु  
रङ्गीचङ्गी बट्टा भरेयाना तःगुयात खन धायेव आनन्द मज्जा  
ताईगु जुयाच्चन । अथेया कारणे चकखु विज्ञाण धयाम्ह सर्प  
थें जुयाच्चन धकाः धयातल ।

सोत विज्ञाण जूसां “र्वोज़” समान खः । छायधाःसा  
र्वोज धयापिनि स्वभाव चिचिजाःगु लखय् तथा भूमिस्थलय्  
च्वना नया त्वना च्वनेगुयात आनन्द मज्जा ताई मखु । गन  
खः त तःजागु गण्डकीया दुने कापीकिपि (प्वाले) च्वनेगुयात हे  
जक हर्षनन्द मज्जा ताईगु जुयाच्चन । वथें तुं - सोत विज्ञाण  
चित्त नं न्हायपं प्वाया पिने पाखे उत्पत्ति जुइमखु । गुगु खः  
ससम्भार न्हायपंया दुने (सिजःयागु अंगूया आकार जुयाच्चंगु)

“सोत पसाद वत्थु” रूपयात आधार क्या है जक उत्पत्ति ज्वीफुगु खः । अथेया कारणे सोत विज्ञाण धयागु ग्वोंज समान जुयाच्वन धकाः धयातल ।

घान विज्ञाण जूसां झङ्ग-पंक्षी समान जुयाच्वन । छायधाःसा झङ्ग-पंक्षीतयगु स्वभाव भूमीजक जुना नया त्वना च्वनेगुयात मज्जा आनन्द ताइमखु । आकाशय् ब्वया ब्वया उर्खेंथर्खें चाहिला नया त्वना ज्वीगुयात है जक आनन्द मज्जा ताइगु जुयाच्वन । वर्थेतुं घान विज्ञाण नं फय्यागु आधार क्या है जक उत्पत्ति ज्वी फुगु जुयाच्वन । अथेया कारणे घान विज्ञाण धयागु झङ्ग-पंक्षी समान जुयाच्वन धकाः धयातल ।

जिह्वा विज्ञाण जूसां छें लहिनातःम्ह “भौ” समान जुयाच्वन । छायधाःसां छें लहिनातःपिं भौचा, खिचातयेगु स्वभाव जूसां भिंभिंगु महासूती, गलैचा आदि लासाय् तया तसांन आनन्द मज्जा ताईमखु । थुपिं गन खः भुतूया दुने (मि लिकया तथाय) चाःतुला च्वनेगु है आनन्द ताईगु जुयाच्वन । वर्थेतुं जिह्वा विज्ञाण नं गुगु खः सम्भार म्येया द्योने पलेहःया च्वका छकूचा थें आकार जुयाच्वंगु जिह्वा पसादया आधार क्या है जक उत्पत्ति ज्वीफुगु जुयाच्वन । अथेया कारणे जिह्वा विज्ञाण धयागु छें लहिनातःम्ह “भौ” समान जुयाच्वन धकाः धयातल ।

काय विज्ञाण जूसां स्मशाने (ध्वाखां पिने) च्वपिं खिचा समान जुयाच्वन । छायधाःसा श्मशान खिचा धयापिनिगु

स्वभाव मेमेगु थासय् वन जङ्गलपाखे नसा माःवन धायूव धुं,  
 चितुवा आदि जन्तुतय्गु भयं ग्याना केवल श्मशान पाखे वना  
 मृतक शरीरया ला नया च्वनेगुयात हे आनन्द मज्जा ताईगु  
 जुयाच्वन । व थें हे काय विज्ञाण चित्त नं फोटूब्बारमणयात  
 स्पर्श जुल धायूव हे जक काय विज्ञाण चित्त उत्पत्ति ज्वीफुगु  
 जुयाच्वन । अथेया कारणे काय विज्ञाण धयागु श्मशान खिच्चा  
 समान जुयाच्वन धकाः धयातल ।

अथेया कारणं चकखु विज्ञाणादि उत्पत्ति ज्वीगु हेतुद्वारा  
 खः । हानं उगु चकखु विज्ञाणादिपिनि थथःगु स्वभाव धारण  
 यानाच्वंगु मात्र खः । थुकि धात्यें नं सज्जनवर्गपिंसं बांलाक  
 ध्यान तया विचार याना स्वय् योग्य जू । विचारयुक्तगु सम्यक  
 मिखां मञ्चःगुया कारणं नाना प्रकारया रूपादि आरम्मने लोभ,  
 लालच याना अत्यन्त दुख भोगेयाना च्वनेमाल । रूपादि  
 आरम्मण धयागु प्रज्ज्वलित जुयाच्वंगु अग्नि समान धकाः नं  
 धयातल ।

थुकियागु छुं भति वर्णन थथे दु कि - रूपारम्मण धयागु  
 छ्यू मतयागु उपमा बियातल । गथे मत खना कीत - पतङ्ग  
 मोहित जुया दुब्बां वनाच्वन । उगुहे कारणं ल्हा, तुति, पपु  
 मिन्यालि आपालं डाहादि दुख वेदना ज्वीका ग्वारा ग्वारातुला  
 ख्यया च्वनेमाःगु खः । अथे हे लोकजनपि नं बांलागु रूपया  
 वशय् लाना मोहित जुया लोभ लालच याना जूगुद्वारा अनेअनेगु

भयादि दुक्खं डाहा ज्वीका सं संथे सने मजीका (ल्हाः, तुति, पपु मिन्नम्ह पतङ्गें) हाला, ख्यया सहयानां सहयाये मफुगु कष्ट वेदना भोग याना च्वनेमाल ।

हानं शब्दयागु वशय् लाना लोकजनपि गथे चलात सिनाच्वंगु खः अथे हे अनन्त दुक्ख ज्वीका सिना वनाच्वन । थुगु खँ थथे कि - चलातय् त मधुर आवाजत अत्यन्त प्रियकर जू । तसर्थ शिकारीतय् सं खिचातय् त घंघला धाकाः बनय् त्वता छ्वई । गुगु खः घंघलायागु सः ताल धाय् व वहे सःलय् चलात मोहित जुया न्यनाच्वनी । उगु हे अवस्थाय् शिकारीतय् सं वाणं कयेका अथवा खिचां न्याका था था मथा याना स्याईगु जुयाच्वन ।

गन्धयागु वशय् लाना लोकजनपि गथे भंवत सिनाच्वंगु खः अथे हे अनन्त दुक्ख ज्वीका सिना वनाच्वन । थुगु खँ थथे कि - भंव धयापिन्त सुगन्धित पुष्पादित अत्यन्त प्रियकर जू । तसर्थ, पुष्करणीस व्ययाच्वंगु पद्य पुष्पय् जुना सुगन्धित रस त्वना मोहित जुयाच्वनी । जब सूर्य अस्त जुयावनी पलेस्वाँ कय् कुनाव भंव दुने लानाच्वनी । कन्हय् खुन्हु सुथय् (न्हापांन) निभाःद्यो मलूवं हे किसित वया भंव सहितगु पलेस्वाँ मारामुरु याना नयाबी ।

रस स्वादयागु वशय् लाना लोकजनपि गथे न्यात सिनाच्वंगु खः अथे हे अनन्त दुक्ख ज्वीका सिना वनाच्वन । थुगु खँ थथे कि - न्यातय् त रस स्वाद अत्यन्त प्रियकर जू । तसर्थ, न्यालाईपिंसं

नसाया दुने बलसी तयाव न्यातय् न्ह्योने कुतुका तई । उगु बखते न्यातय् सं नसायात खना रस स्वादय् लगेजुया मोहित जुया नया छ्वई । जब नसानापं बलसी प्वाथय् थ्यनी अले व बलसी तक्यंका सालाकया न्यायात छ्वावाना स्याना नई ।

हानं नाईसे नाईसे च्वंगु स्पर्शयागु वशय् लाना लोकजनपि गथे किसित सिना च्वंगु खः अथे हे अनन्त दुक्ख ज्वीका सिनाच्वन । थुगु खँ गथे कि - किसि धयापिंत नाइसे नाइसे च्वंथाय् स्वया स्वया पलातया ज्वीगु अत्यन्त प्रिय जू । तसर्थ किसित उखेथुखे ज्वीबले, लः त्वं वनीबलय् नायुगु थाय् स्वया स्वया पलातया ज्वीगुली आनन्द मज्जा तया ज्वी । कथहनं किसिया तुति धोपय् तुना थहाँवय् मफया वाथावाथा कना अनन्त दुक्ख ज्वीका अनंतु मृत्यु जुयावनी ।

हानं मनयागु वशय् लाना लोकजनपि गथे सापूनी मय्जुया तुति त्वः इवका अनन्त दुक्ख ज्वीका जन्म बिते जुयावंगु खः अथे हे म्वाःमदुगु मनय् चिन्तना याना समय् बितेयाना व्यर्थ हे नरजन्म फुका दुक्खयागु सागरे पतन ज्वीकाच्वन ।

थुगु खँ थथे कि - थव मन धयाम्ह म्वाःमदुगु थः यःयःगु अने तनेगु चिन्तना याना च्वनेगुलि अत्यन्त प्रियकर तथा आनन्द ताया च्वनीम्ह खः । तसर्थ सापूनी मय्जु छम्हेसिया दुरु व्युवंगु बखते लयँ बिचे दुर्ल्लङ्घन लः बामनाती ल्वाकछ्याना मनय् चिन्तना यायां लयँ वनाच्वन - “आः जिं दुर्ल्लङ्घन लः बामना ल्वाकछ्यानागुया

ध्यबा प्यंगः लव दै । उगु ध्यबा प्यंगःया खें छगः न्याना खास्वं  
 बी, अले मचा थै । एवंरुपं खा यक्को दई । व नं मियाछ्वया  
 सा, मे नं यक्को हे दत धाय् व दक्को सा म्ये नं  
 मियाछ्वये, दां यक्को हे दै । उगु दांया लुँ चुरी, तायो, तुकिचा,  
 कल्लि न्याये । अले हानं बाबांलागु सारी, बाबांलागु लं, बाबांलागु  
 गा न्याये । बांलाक समायाये, बांलाक तिसा वसतं पुने, थः  
 थयेक न्याकुं कया वने” धकाः वंगु बखते गालय् तुति दुना  
 ग्वाराचिंक ग्वतुला तुति त्वःधुल, दुरु ग्वंप नं तज्यात । अत्यन्त  
 दुक्खित ज्वीका उम्ह सापूनी मय् जुया जीवन व्यर्थे फुनावन ।

अथेया कारणे भगवान बुद्ध जेतवन विहारे विराजमान  
 जुयाच्वंगु बखते - भिक्षुपि न्याम्हेसिया परस्पर छलफल जुल  
 कि थं गुगु खः झीगु शरीर इन्द्रिय चक्खु आदि खुगू द्वारमध्ये  
 छु गुगु द्वारयात (संवर) वशय् काये थाकुगु खः धकाः । अन्तिमय्  
 थःथःपिनिगु पाखें निर्णय मजुसेंलि तथागतयाथाय् वना व हे खें  
 प्रार्थना यात । तथागतं नं थथे धकाः आज्ञा जुया बिज्यात ।  
 चक्खुना संवरो साधु-साधु सोतेन संवरो ।  
 घानेन संवरो साधु-साधु जिहवाय संवरो ॥१॥  
 कायेन संवरो साधु-साधु वाचाय संवारो ।  
 मनसा संवरो साधु-साधु सब्बत्थ संवरो ।  
 सब्बत्थ संवुतो भिक्खु-सब्ब दुक्खा पमुच्चति ॥२ ॥

**तदर्थः-**

चक्षु द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

न्हायपंथा द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

न्हायथा द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

म्येया द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

शरीरया द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

वचनया द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

मनया द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

सम्पूर्ण खुगु द्वारं उत्पत्ति जूगु पापाकुशलयात् (संवर) वशय् तयेगु  
असल-भिं ।

सम्पूर्ण इन्द्रिय द्वारयात् वशय् तःम्ह भिक्षु सम्पूर्ण दुक्खं  
मुक्त ज्वी । गाथाया अवसाने गुप्ति खः भिक्षुप्ति न्याम्हं सोतापत्ति  
फलय् प्रतिष्ठित जूगुजुल ।

## पञ्चस्कन्ध मध्ये रूपस्कन्ध थथे

रूप संग्रहयात क्यनातःगु थथे खः । परिवर्तन ज्वीगु स्वभाव जूया निंति रूप धकाः धयातल । उगु रूप धकाः धयागु छगू साधारण लक्षण हिसाबं मात्र धयातःगु खः । विशेष लक्षण हिसाबं २८ नीच्यागू दयाच्चवन । उगु रूपयात छोटकरी हिसाबं क्यनातःगु तथा रूपयात भाग छुटेयाना क्यनातःगु । हानं चित्तद्वारा उत्पत्ति ज्गूरु रूप, कर्मद्वारा उत्पत्ति ज्गूरु रूप, ऋतुद्वारा उत्पत्ति ज्गूरु रूप, आहारद्वारा उत्पत्ति ज्गूरु रूप धकाः कारण (हेतु) हिसाबं क्यनातःगु दयाच्चवन ।

हानं थुगु जूसां नापनापं उत्पत्ति ज्गूरु खः धकाः रूपयात मुना संग्रह याय्गु । हानं थुगु रूप थनंनिसें उत्पत्ति जुल, थन थुथाय्लाक अन्त जुल धकाः रूपया उत्पत्ति ज्गूरु धार (संतति) यात क्यनातःगु दु - रूप संग्रहलय् ५ न्यागू प्रकारया दयाच्चवन ।

उगु न्यागू मध्ये रूप समुदेस धयागुलि कनातःगु भावार्थ थथे खः - महाभूत व उपादारूप धका २ निगू प्रकारया दयाच्चवन । उगु निगू प्रकारमध्ये महाभूतय् - छगुलिं स्वंगूयाके हानं स्वंगुलिं छगूयाके । निगुलिं निगूयाके आधार क्या उत्पत्ति जुयाच्चवन । उपादारूप धयागुलि गथेधाःसा महाभूतयात आधार क्या उत्पत्ति ज्वी । अमि परस्पर (अञ्ज मञ्ज) आधार क्या उत्पत्ति ज्वी फैमखु, महाभूतयात मात्र आधार क्या उत्पत्ति ज्गूया कारणं उपादारूप धकाः धयातल ।

आः थन सीका कायमाःगु गथेधाःसा पथवीधातु जूसां  
 छाःगु (कखल) लक्षण दयाच्वन । आपोधातु जूसां छरव, छधी  
 जुया च्वनीगु - प्रवाह जुया वनीगु लक्षण दयाच्वन । तेजोधातु  
 जूसां जीर्ण ज्वीगु पाके ज्वीगु - सतप्त, दरध ज्वीगु लक्षण  
 दयाच्वन । वायोधातु जूसां खालिथाय् मदयक जायक च्वना  
 च्वनेगु तथा बल सहायता बीगु कम्प ज्वीगु लक्षण जुयाच्वन ।  
 श्व थुलि प्यंगू जूसां भूतरूप धकाः धाई ।

चतुर्महाभूतयागु उपमा बियातःगु गथेधाःसा चटक  
 याइपिसं थे हानं राक्षसनीतयसं थे भेष बदलेयाना क्यनेफुगु  
 जुयाच्वन । थुगु खँ थथे कि चटकयाइपिसं लुँ वहः मखुगु  
 वस्तुयात नं गथे लुँ, वहः धकाः क्यनेफुगु खः अथे हे हानं  
 राक्षसनीतयसं थःपिनिगु भयंकरगु ग्यानापुस्सेच्वंगु रूपयात  
 बदले याना गथे मनमोहनी ज्वीक झिंखुदँयागु रूप यौवन  
 अत्यन्त परम सुन्दरी समानं भेष धारण याना क्यनेफुगु खः  
 अथे हे चतुर्महाभूत नं जुयाच्वन ।

उपादा रूप धैगु थथे कि अनेअनेगु रूप वर्ण (ट्याउँ,  
 वाउँ, तुयु, म्हासु, हाकु, वँचु, ल्वाकबकगु) चित्र विचित्रगु प्रकट  
 जुया क्यनेसःगु जुयाच्वन ।

चतुर्महाभूत मध्ये स्पर्श ज्वीगु स्वभाव (दयाच्वंगु)  
 पथवी धातु धकाः धाई ।

छरव, छधीयाना प्पपुकातःगु स्वभाव - आपो धातु  
धकाः धाई ।

केश पाकेज्वीगु, वा हायावनीगु (जीर्ण जुया) ज्याथ,  
जिथि ज्वीगु आदि स्वभाव - तेजो धातु धकाः धाई । (तेजो  
धातु निग् प्रकारया दयाच्चवन - ख्वाउँगु जूसा सीत तेजो धकाः  
धाई । क्वाःगु जूसा उण्ह तेजो धकाः धाई ।)

कम्प ज्वीगु, उखें थुखें चाहिला ज्वीगु, खिचेयाना तैगु  
स्वभाव - वायो धातु धकाः धाई । (थुके हानं छग् खं दु कि  
- पथवी धयागु - कम्मज पथवी, चित्तज पथवी धैगु हिसाबं  
आपालं कनातःगु दयाच्चवन । वथें हे आपो, तेजो, वायो धैगु नं  
आपालं दयाच्चवन ।) थव गुगु खः चतुर्धातु धयागु छुं छग्  
वस्तुलिनं मदु धयागु मदु । बरु गुगुं वस्तुके “वायो” आपा  
जुयाच्चवने फु । गुगुं वस्तुके “आपो” आपाः जुयाच्चवनेफु । थुगु  
हिसाबं आपा म्हो जुया च्वनेफुगु जुयाच्चवन । थुगु खँयात थथेनी  
तयाव गुगु खः रूप संग्रहलय् क्यनातःगु २८ नीच्याग् रूपयागु  
खँ च्वयेत्यना ।

पृथ्वी, आप, तेज, वायु - भूतरूप ४ प्यंग् । (चक्खु  
पसाद, सोत पसाद, धान पसाद, काय पसाद) पसाद रूप  
५ न्याग् । रूप, शब्द, गन्ध, रस (आपोधातु छग् छुटेयानाव  
- तेजो, वायो, पथवी स्वंगूयात) फोटुब्ब - गोचर रूप ५ न्याग् ।  
इत्थिभाव, पुरुसभाव रूप २ । हृदयवत्थु - हृदय रूप १ छग् ।

जीवितिन्द्रिय - जीवित रूप १ । कबलिकार - आहार रूप १  
छग् ।

थुगुपटि १८ झिंच्याग् प्रकार रूप जूसां कक्खलादि  
थःथःगु स्वभावं जुयाच्चवंगुया कारणं स्वभाव रूप नं धाई ।  
अनित्यादि लक्षणं सहित जुयाच्चवंगुया कारणे सलक्खण रूप नं  
धाई । परिच्छेदादि भावयात अलगायाना थःथःगु स्वभाव हिसाबं  
हे कार्य कर्मादि सम्पूर्ण ज्वीगु जुयाच्चवंगुया निमित्तं निष्फल्न रूप  
नं धाई । शीत, उण्ह आदि विपरित भाव जुयाच्चवंगुया निमित्तं  
परिवर्तन ज्वीगुया भाव अथवा परिवर्तन याइगु स्वभाव जुया  
निमित्तं रूप नं धाई । परिच्छेदादि भावयात नाघय् जुया स्वभाव  
हिसाबं हे मात्र जुयाच्चवंगुया कारणं अनिच्च, दुक्ख, अनत्ता  
धयागु लक्षण स्वंगूपाखे तथा अनुभव विचार याय् योग्य  
जुयाच्चवंगुया कारणे सम्मसन रूप नं धाई ।

आकाश धातु - परिच्छेद रूप १ छग् । काय विञ्जति,  
वची विञ्जति - विञ्जति रूप २ निग् । लहुता, मुदुता,  
कम्मञ्जता (विञ्जति निग्) विकार रूप ३ स्वंगू जाति, सन्तति  
जराता, अनिच्चता - लक्खण रूप ४ प्यंग् ।

थुगुपटि जम्मा १० झिगूयात अनिष्फल्न रूप धका:  
धाई । उक्त कनावंगु निष्फल्न रूप १८ झिंच्याग्, अनिष्फल्न  
रूप १० झिग्, जम्मा याना २८ नीच्याग् रूप जुयाच्चवन ।

गुगु खः २८ नीच्याग् रूपमध्ये - वत्थु रूप ६ खुग्  
अवत्थु रूप २२ नीन्याग् जुयाच्वन । वत्थु रूप ६ खुग् धयाग् -  
चक्खुवत्थु, सोतवत्थु, धानवत्थु, जिह्वावत्थु, कायवत्थु,  
हदयवत्थु । बांकि मेगु २२ नीनिग् यात अवत्थु रूप धकाः  
धाई ।

हानं गुगु खः उगु हे २२ नीनिग् रूप मध्ये (ल्याकायगु)  
पसाद रूप ५ न्यागूयात अज्ञत्तिक रूप धकाः धाई ।

हानं व हे २८ रूप मध्ये - पसाद रूप ५ न्याग् व  
विञ्जन्ति रूप २ निग् याना जम्मा ७ न्हेग् यात द्वार रूप धाई ।  
बांकि मेगु २१ नीछगूयात अद्वार रूप धाई ।

हानं व हे २८ रूप मध्ये - पसाद रूप ५ न्याग् भाव  
रूप २ निग् व जीवितिन्द्रे १ छग् याना जम्मा ८ च्याग् यात  
इन्द्रिय रूप धाई । बांकि मेगु २० नीग् रूपयात अनिन्द्रिय रूप  
धाई ।

हानं पसाद रूप ५ न्याग्, विसय रूप ७ न्हेग् याना  
जम्मा १२ झिन्निगूयात ओलरिक रूप नं धाई, संतिक रूप नं  
धाई, सप्पटिक रूप नं धाई । बांकि मेगु १६ झिंखुगूयात सुखुम  
रूप धाई, दूरे रूप नं धाई, अप्पटिघ रूप नं धाई ।

हानं महाभूत ४ प्यंग्, पसाद रूप ५ न्याग्, गन्ध रूप  
१ छग्, रस रूप १ छग्, परिच्छेद रूप १ छग्, भाव रूप २  
निग्, हदय रूप १ छग्, जीवित रूप १ छग्, आहार रूप १ छग्

थुगुपट्टि जस्मा १द द्विन्च्याग् यात कम्मज रूप धाई । उपादिष्टण  
रूप न धाई । बाँकि मेगु रूपयात अनुपादिष्टण रूप धाई ।  
उत्त कनावंगु २द नीच्याग् रूप जुसां छां ये छां स्वभाव उथे  
मज्, थःथःगु स्वभाव धारण यानाच्चवंगु खः ।

आः थन भाव रूप निगूया स्वभाव फारेयाना क्यनातःगु  
थथे - इतिं भाव व पुरुष भाव निगू दयाच्चवन । उकीमध्ये  
(१) इतिथ लिङ्ग, (२) इतिथ निमित्त, (३) इतिथ कुत्त, (४) इतिथ  
आकप्प धकाः स्त्रीयागु भाव जुयाच्चवन ।

(१) पुरिस लिङ्ग, (२) पुरिस निमित्त, (३) पुरिस कुत्त,  
(४) पुरिस आकप्प धकाः पुरुषयागु भाव खः । थवहे निगू  
स्वभावद्वारा थुम्ह स्त्री, थुम्ह पुरुष धकाः छुटे छुटेयाना म्हसीका  
कायफैगु जुया निति भाव रूप धयातःगु खः ।

थुगु खँय् थथे दु - स्त्रीजनपिनि गुट्येन्द्रिययात इतिथ  
लिङ्ग धाई । स्त्रीजनपिनि स्वभावानुसारं कामना यानाज्वीगु  
(आशय) थथे माल, अथे माल धकाः सनाज्वीगु छन्द-इतिथ  
निमित्त धाई । स्त्रीजनपिनिगु आभरणालंकार - पोशाकं तीरुयात  
इतिथ कुत्त धाई । स्त्रीपिनि बाम्हं क्वयेपाखेयागु अङ्ग (पुरुषपिनि  
थें मखया) सुचुसे हीन जुयाच्चवनीगु बाम्हं च्वयेपाखे “स्तन”  
वृद्धि जुयावैगुयात इतिथ आकप्प धाई । छां हानं स्त्रीजनपिनि  
ल्हाः, तुति, ख्वाः, ककु (गःपः) आदि चिकिपु ज्वीगुयात इतिथ  
लिङ्ग धाई । ख्वालय् र्वाय्, दान्हि मब्बीगु, सपः हिनीगु

इत्यादियात इत्थि निमित्त धाई । स्त्रीजनपिनि कतांमरि म्हितिगु (भौमचा धका: म्हितिगु), तुतिकासा म्हितिगु, बान्हातया धका: म्हितिगु आदियात इत्थि कुत्त धाई । स्त्रीजनपिनि (मिजं तयेगु छांटं मखु) अमिगु स्वभावं नाइस्सेच्चंक ज्वीगु, च्चनीगुयात जूसां इत्थि आकप्प धाई ।

पुरुषपिनिगु गुप्तेन्द्रिय अङ्गयात जूसां पुरिस लिङ्ग धाई । पुरुषपिनि स्वभाव अनुसार कामना यानाज्वीगु (आशय) थथे माल, अथे माल धका: हालाज्वीगुयात छन्द पुरिस निमित्त धाई । पुरुषपिनि तपुलिं प्वीगु, फेत्तां हिनिगु अलंकार पोशाकं तीगुयात पुरिस कुत्त धाई । पुरुषपिनि कवय्‌पाखेयागु अङ्ग वृद्धि जुयाव च्चय्‌पाखेयागु अङ्ग (दुरु) सुच्चुसे हीन जुयाच्चवनीगुयात पुरिस आकप्प धाई । छगू हानं पुरुषपिनि गःपः, ल्हाः, तुति, लप्पा तःपु ज्वीगुयात पुरिस लिङ्ग धाई । गवाँय्, दान्ही बुयावैगुयात पुरिस निमित्त धाई । लडाई याना, व्यापार याना आदि धका: मिजंमचातय् म्हतीगुयात पुरिस कुत्त धाई । पुरुषपिनि वनीच्चनिगु कडागु स्वभावयात जूसां पुरिस आकप्प धाई ।

पथवी, आपो, तेजो, वायो, वण्ण, गन्ध, रस, ओजा थुलि जम्मा द च्यागूयात अविनिभ्भोग रूप धाई, अट्ठकला नं धाई । उक्त कनावंगु २द नीच्यागू रूपयात नाना प्रकारं भेद भिन्नयाना क्यनातःगु दु । बांलाक ल्यया कायेसयेके माःगु जुल ।

आः थन चित्तज रूप १५ ज्ञिन्याग् उतुज रूप १३·  
ज्ञिंस्वंग् आहारज रूप १२ ज्ञिनिग् कम्मज रूप १८ ज्ञिंच्याग्  
जुयाच्चवन । थुलिमध्ये कम्मज रूप १८ ज्ञिंच्याग् धयागु गथेधाःसा  
- (एकं ९ गुंग् अनेकं ९ गुंग् जुयाच्चवन) । एकं ९ गुंग् धयाग्  
हदय वत्थु १ छग् इन्द्रिय रूप ८ च्याग् । अनेकं ९ गुंग् धयाग्  
अविनिभभोग ८ च्याग् आकाश धातु १ छग् याना जम्मा १८  
ज्ञिंच्याग् जुल ।

चित्तज रूप १५ ज्ञिन्याग् धयाग् - एकं विञ्जति २  
निग् अनेक अविनिभभोग ८ च्याग् लहुता १ छग् मुदुता १  
छग् कम्मञ्जता १ छग् सद् १ छग् आकाश धातु १ छग् याना  
जम्मा १५ ज्ञिन्याग् जुल ।

उतुज रूप १३ ज्ञिंस्वंग् धयाग् - अविनिभभोग ८  
च्याग् लहुतादि ३ स्वंग् आकाश १ छग् सद् १ छग् याना  
जम्मा १३ ज्ञिंस्वंग् जुल ।

आहारज रूप १२ ज्ञिनिग् धयाग् - अविनिभभोग ८  
च्याग् लहुतादि ३ स्वंग् आकाश १ छग् याना जम्मा १२  
ज्ञिनिग् जुल ।

अकुसल चित्त १२ ज्ञिनिग् महाकुसल ८ च्याग् रूप  
कुसल ५ न्याग् याना जम्मा २५ निन्याग् जुल । थ्व थुलि कुशलाकुशल  
कर्म जूसां - प्रतिसन्धिया उत्पत्तिनिसे चित्तया उत्पत्ति थ्यंकं तथा  
विनाश थ्यंकं - कम्मज रूप १८ ज्ञिंच्याग् धातु बनेथाई ।

जम्मा चित्त द९ चयगुण् मध्ये - द्वेपञ्च विज्ञाण  
अरूप विपाक ४ प्यंग्, जम्मा १४ झिंप्यंग् अलग याना बांकि ७५  
न्हेन्याग् जूसां प्रतिसन्धिया लिपा - प्रथम भवंगनिसें चित्तया  
उत्पत्ति थ्यंक चित्तज रूप १५ झिंन्याग् यात बनेयाई ।

प्रतिसन्धि चित्त व नापनापं उत्पत्ति जूगु कम्मज रूपय्  
दयाच्चवंगु “शीत ऋतु” धयागु तेजो धातु जूसां प्रतिसन्धि  
चित्तया “ठिति” थ्यंक - उतुज रूप १३ झिंस्वंग् यात बनेयाई ।

ओजा धैगु आहार याइगु (घुतुकेछ्वडगु) बखते आहारज  
रूप १२ झिंनिग् बनेयाई ।

अप्पना जवन २६ नीखुग् जूसां “इरियापथ” यात  
बल्लाकि । फोट्टुब्बनं काम जवन जूसां विज्ञत्तियात उत्पत्ति  
याई । लोभमूलिक सोमनस्स ४ प्यंग्, काम कुसल सोमनस्स  
४ प्यंग्, हसितुप्पाद १ छग्, कामक्रिया सोमनस्स ४ प्यंग् याना  
जम्मा १३ झिंस्वंग् चित्त जूसां हसित (न्हिलिगु) यात उत्पत्ति  
याई । थुगु १३ झिंस्वंग् मध्ये पृथकजन जुल धा:सा लोभमूलिक  
सोमनस्स ४ प्यंग्, महाकुसल सोमनस्स ४ प्यंग् हिसाबं न्हिलिगु  
ज्वी । सेक्खपिं जुलधा:सा उके दिट्ठगत सम्पयुक्त सोमनस्स  
२ निग् छुटेयाना बांकि ६ खुग् हिसाबं न्हिली । अरहन्तपिं  
जुलधा:सा महाक्रिया सोमनस्स ४ प्यंग् हसितुप्पाद हिसाबं  
न्हिली । तथागतपिं जूसां महाक्रिया सोमनस्स ४ प्यंग् भावं  
मात्र न्हिली ।

आः थन बांलाक होश तया (ध्यानतया) स्वयेमाःगु  
जुल । अविनिभभोग रूप द च्याग् यात सुद्धत्थ कलाप् धकाः  
धाई । अट्ठकला नं धाई । थव गुगु खः अट्ठकला मध्ये  
जीवितिन्द्रिय १ छग् तल धाय् व जीवित नवकलाप् १ छग्  
जुई । उगु जीवित नवकलापे चकखुयात तल धाय् व चकखु  
दसक कलाप १ छग् ज्वी । हानं जीवित नवकलापे सोतयात  
तल धाय् व सोत दसक कलाप १ छग् ज्वी । थुगु हे रुलं - धान  
दसक कलाप १ छग्, जिह्वा दसक कलाप १ छग्, काय दसक  
कलाप १ छग्, इत्थिभाव दसक कलाप १ छग्, पुरुस दसक  
कलाप १ छग्, हदय वत्थु दसक कलाप १ छग्, थुगुपटि १ गुग्  
जूसां कम्मज कलाप् जुयाच्चन ।

चित्तद्वारा उत्पत्ति जूगु रूप - सुद्धत्थ कलाप् १ छग् ।  
उके काय विज्ञति तल धाय् व - काय विज्ञति नवकलाप १  
छग् ज्वी । हानं उके वची विज्ञति सह तल धाय् व - वची  
विज्ञति सहक कलाप् १ छग् ज्वी । सुद्धत्थ कलापे, लहुतादि  
स्वंग् तल धाय् व एका दसक कलाप् १ छग् ज्वी । उकेसनं  
सहयात तल धाय् व सह लहुतादि द्वादसक कलाप् १ छग् ज्वी ।  
थुगु ४ प्यंगु कलाप् जूसां ऋतुयागु कारणं उत्पत्ति जूगु - उत्तज  
कलाप् धकाः धाई ।

सुद्धत्थ कलाप् १ छग् । उके लहुतादि तल धाय् व  
लहुतादि एकादस कलाप् १ छग् । थुगुपटि २ निग् कलाप् जूसां

## ओहारज कलाप् धाई ।

सुद्धृत्थ कलाप् १ छगू । उके सहयात तल धायव सह  
नवकलाप् १ छगू । शुगुपटि निगू -टीज कलाप् जूसां सविञ्चाणक  
जीवधारी प्राणिपिनि अज्जन्तिके (शरीराकारे) सनं दयाच्वन ।  
हान वन, पर्वतादि अविञ्चाणक-वाहीरिक वस्तुके नं दयाच्वन ।  
अनंलि मेगु बांकि कलाप् धैगु केवल जीवधारी प्राणिपिनि  
अज्जन्ताकारे मात्र उत्पत्ति ज्वीगु जुयाच्वन ।

आः थंन प्रतिसन्धि धैगु (संसेदज, ओपपातिक,  
गब्भसेय्यक) स्वंगू दयाच्वन । उकिमध्ये गब्भसेय्यक धैगु  
माँया गर्भे वासजूपि अथवा अण्डज, जलाबुज जुयाच्वन ।  
संसेदज, ओपपातिक, गब्भसेय्यक थुगु स्वंगू मध्ये काम भूवने-  
भवन्तरे प्रतिसन्धि ज्वीगु समय इन्द्रिय अङ्गपूर्ण जुयाच्वंपि  
पुद्गलपिनि ज्वी योग्य योग्यगु हिसाबं सम्पूर्ण रूप उत्पत्ति  
जुयाच्वन । प्रतिसन्धि ज्वीगु समय संसदेज, ओपपातिक पुद्गल  
धैपिनि आपागु हिसाबं प्रतिसन्धि व नापं नापं हे चकखु दसक १०  
झिगू, सोत दसक १० झिगू, धान दसक १० झिगू, जिह्वा दसक  
१० झिगू, काय दसक १० झिगू, भाव दसक १० झिगू, वत्थु  
दसक १० झिगू जम्मा याना ७० न्हेयगू जुयाच्वन । (उकियात  
१० झिगुलि गुणेयात धायव ७० न्हेयगू ज्वीगु जुल ॥)

अकुसल कर्मफलयागु हेतुं माँया गर्भनिसें चकखु हीन  
जुलधाःसा जात्यन्ध धकाः धाई । उकी ६० ख्वीगू मात्र बांकि

ज्वी । चक्खु व भाव निगू हीन जुलधाःसा ५० न्येयगु बांकि  
जुई । हानं चक्खु, भाव, सोत स्वंगू हीन जुलधाःसा ४० पीगू  
बांकि ज्वी । हानं चक्खु, सोत, धान, भाव प्यांगुलिं हे हीन  
जुलधाःसा ३० स्वीगू दसक मात्र कलाप् बांकि ज्वीगु जुल ।

कल्प श्रृष्टि ज्वी धुंकुसेलि न्हापालाक्क क प्रारम्भय्  
ओपपातिक पुद्गलपिनि भाव दसक हीन जुया ६० ख्वीगू दसक  
मात्र दयाच्चवन् । एवं रूपं ५० न्येयगू दसक, ४० पीगू दसक,  
३० स्वीगू दसक कलाप् तक नं जुयावंगु दयाच्चवन् ।

माँया गर्भे वासजूपि - गब्भसेय्यक पुद्गलपिनि कलला  
हिसाबं प्रतिसन्धि (गर्भवास) ज्वी । कलला धयागु गथेधाःसा  
- सछिक्षः तक छानेयानागु चिकंनय् (जम्बुद्वीप् च्वंपि)  
मनुष्यपिनिगु केशयात झिबाला याना छबाला जूसां (हिमालयच्वंपि “एनी” धयापि जन्तुपिनि सं छपु जुयाच्चवन् ।  
अथवा गुम्ह खः “एनी” धयाम्हसिया सं व जाति उण्ह  
धयाम्हसिया सं व समान हिसाबं कनातल - (जाति उण्हया सं  
धयागु फैया गर्भय् च्वनाच्चवंम्ह मचाया सं) अथवा नकतिनि  
जन्म जूम्ह फैचिया सं खः । (हानं छगू मेगु थथे धकाः न  
धयातःगु दु कि - हिमालयपाखे वनान्तरे च्वनाच्चवंपि जातिमन्त  
धयाम्ह फैया संयात धयातल) । उगु सं जूसां उक्त कनावंगु  
चिकने थुना, आपालं था था याना व गुगु खः संया च्वकाय्  
प्यपुनाच्चवंगु चिकंयागु प्रमाण बिया कनातल ।

उगु हिसाबं कलला ७ न्हेन्हु च्वनी । अनंलि अर्बुद  
 पीजा थें जुया ७ न्हेन्हु, लाल थें जुया ७ न्हेन्हु, छधी जुया ७  
 न्हेन्हु, न्यागु च्वकालुयाव ७ न्हेन्हु, छुं भति छाःगुजुया ७ न्हेन्हु ।  
 (छगू हानं मूल टीका ग्रन्थय् थथे धकाः नं कनातःगु दु कि -  
 कलला २ निगू सप्ताह, पीजा २ निगू सप्ताह, लाल थें जुया २  
 निगू सप्ताह, छधीजुया २ निगू सप्ताह, न्यागू च्वकालुया २ निगू  
 सप्ताह, चकखु १ छगू सप्ताह, सोत १ छगू सप्ताह, घान १ छगू  
 सप्ताह, जिह्वा १ छगू सप्ताह, अनंलि जन्मज्वीगु अवस्थातकं  
 सँ, चिमिसँ उत्पत्ति ज्वी ॥) थुगु हे हिसाबं क्रमानुसार उत्पत्ति  
 ज्वीगु जुल । खुगू सप्ताहमध्ये कलला सहित प्रतिसन्धि चित्तया  
 “उप्पादे” - काय दसक, भाव दसक, हदय वत्थु दसक, थुपि  
 स्वंगू दसक जूसां दृष्टान्त उत्पत्ति ज्वी । उकीमध्ये यदि उभन  
 व्यञ्जन (नपुंसक) पण्डक आदि जूपि पुद्गलपिनि भाव हीन  
 (स्यंगु) जुया निति निगू हे मात्र दकस उत्पत्ति ज्वी । अनंलि  
 अपि गढभसेष्यक पुद्गलपिनि प्रतिसन्धि काले योग्य योग्यानुसारं  
 न्हेगू सप्ताहस चकखु दसक ७ न्हेन्हु, च्यागू सप्ताहस सोत दसक  
 ७ न्हेन्हु, गुंगू सप्ताहस घान दसक ७ न्हेन्हु, झिगू सप्ताहस  
 जिह्वा दसक ७ न्हेन्हु, थुगु हिसाबं क्रमानुसार केश, लुसि आदि  
 उत्पत्ति ज्वीगु जुयाच्वन । थुगुपट्टी जूसां प्रतिसन्धि (गर्भवास)  
 जुया जन्मजूपि मनुष्यपिनि प्यंगू रूप कलाप्या संततियागु धार  
 जूसां जीविका जुयाच्वंतले हे नदि सोत समानं धार छुट्य्

मज्जीक बने जुया च्वनीगु जुल । बालख जन्म ज्वीगु खँयात  
 ७ न्हेलां नं जन्मजूपि दु । हानं द च्यालां, ९ गुलां, १० झिलां,  
 ११ झिंछलां, १२ झिनिलां नं जन्मजूपि दयाच्वन । थुगु  
 चिकिचाधंगु पुस्तके बालख जन्मज्जीगु खँ मच्वयागु जुल ।

## रूपया लोप जुयाच्वंगु धारयात क्यनातःगु

गुगु खः “चतु सन्तति” प्यांग् रूपया धारे च्वनाच्वंपि  
 पुद्गलपिनि मरणासन्न कालय् रूपया लोप ज्वीगु (कम्मज  
 रूप, चित्तज रूप, उतुज रूप, आहारज रूप) हिसाबं प्यांग्  
 प्रकार दयाच्वन । उकिमध्ये मरणासन्न कालय् च्यूति चित्तया  
 लिखतं (पतिलुं) हिसाबं संख्यायात धाःसा १७ झिंन्हेगु पटकगु  
 चित्तया ठिति कालंनिसें आरम्भ याना कम्मज रूप धयागु  
 उत्पत्ति ज्वी मखु । “पतिलोम” १७ झिंन्हेगु पटकगु चित्तया  
 उप्पादकखणसे उत्पत्ति जूगु कम्मज रूप जूसां च्यूति चित्त  
 समानगु अवस्थाय् है जक उत्पत्ति जुयाव छगूपाखं लोप ज्वी ।

उगु कम्मज रूप लोप ज्वी धुंकालि चित्तज रूप,  
 आहारज रूप नं छुटय् ज्वी ।

अनंलि प्रतिसन्धि चित्तया ठितिकालंनिसें आरम्भ जूगु  
 उतुज रूप स्वातु स्वानाच्वंगु जूसां गुम्ह खः मृत्यु ज्वी धुंकालि  
 मृतक शरीर तक नं दया है च्वनी धैगु हिसाबं कनातल ।

रूपावचर रूप पवत्तिकक्म धयागु मिस्सक व सुद्ध निग्  
प्रकारया दयाच्चन । उगु निग् मध्ये मिस्सक जुयाच्चंगु असञ्जा  
सत्त अलग तथा रूप ब्रह्मा १५ द्विन्याग् भूवने - धान दसक,  
जिह्वा दसक, काय दसक, भाव दसक तथा आहारज रूप  
कलाप् उत्पत्ति ज्वीमखु । गुणि खः ब्रह्मापिनि प्रतिसन्धि चित्तया  
उप्पादकखणस चकखु दसक, सोत दसक, हवय वत्थु दसक,  
जीवित नव कलाप् धयागु ४ प्यंग् कम्मज मात्र दृष्टान्त उत्पत्ति  
ज्वी ।

जन्मान्तरय् न प्रतिसन्धि चित्तया ठिति कालयात आरम्भ  
यानाव उतुज रूप उत्पत्ति ज्वी ।

प्रथम भवंगया उप्पादकखणयात आरम्भ यानाव चित्तज  
रूप उत्पत्ति ज्वी । श्व थुगु चित्तज रूपया धार जूसां आयु  
कल्पतक न च्वनाच्चनी । च्यूतियां लिपा मृतक शरीर धयागु  
मदुगुया कारणे गुगु खः स्वंग् रूप नं छग् पाखं लोप ज्वी ।

रूप शुद्ध जुयाच्चंगु असञ्जासत्त ब्रह्मापिनि प्रतिसन्धि  
काले जीवित नवकलाप् रूप, पवत्ति काले सद्व रहित याना  
उतुज रूप, थुगुपट्टि निग् - द्विज रूपया धार जूसां आयुकल्पतक  
नं च्वच्चनिगु जुयाव च्यूतिया अन्तरे द्विज रूपया छग् धार  
छगूपाखं लोप ज्वी धकाः कनातल ।

पुनः उत्त कनावंगु स्पयात छोटकरी हिसाबं विभाजन  
याय्गु (ठान विभाग, काल विभाग हिसाबं निग् प्रकारया

दयाच्चन) । ठान विभाग धयागु - काम, रूप, अरूप हिसाबं खः । स्वंगू उकिमध्ये काम ११ जिंछगू भूवने २८ नीच्यागू रूपयात लब्ध ज्वी । असञ्चासत्त वर्जित यानाव १५ जिन्न्यागू रूप भूवने घान, जिह्वा, काय, इतिथभाव, पुरुषभाव रहित यानाव २३ नीस्वंगू रूपयात लब्ध ज्वी ।

असञ्चासत्त भूवने पसाद रूप ५ न्यागू, सद्व रूप १ छगू, भाव रूप २ निगू, हृदय रूप १ छगू, विञ्जनि रूप २ निगू, वर्जित यानाव १७ जिन्न्हेगू रूपयात लब्ध ज्वी ।

अरूप ४ प्यंगू भूवने छुं छगू रूप हे नं लब्ध ज्वीमखु ।

काल विभाग धयागु - प्रतिसन्धि काल, पवत्ति काल हिसाबं निगू प्रकारया दयाच्चन । प्रतिसन्धि काले - सद्व १ छगू, विकार ३ स्वंगू, जराता १ छगू, अनिच्चता १ छगू, विञ्जनि २ निगू जम्मा याना द च्यागू रूपयात लब्ध ज्वीमखु ।

पवत्ति काले सम्पूर्ण रूप मध्ये योग्यता अनुसार लब्ध ज्वी धकाः कनातल ।

निर्वाणयात क्यनातःगु रूपया अनन्तरे गुगु खः मार्ग ४ प्यंगू, फल ४ प्यंगूया गोचर जुयाच्चवंगु धर्म जूसां - उगु मार्ग ज्ञाण, फल ज्ञाणयात सन्मुख यानाव तृष्णां छुटे ज्ञगुया कारणं निर्वाण धकाः धयातल ।

## कर्माकर्म फलया दृष्टान्त

गौतम तथागत जेतवन विहारे बिज्यागु बखते नत्थिक वादि (मिथ्यादृष्टि) जुयाच्चवम्ह अप्पसक्कार लिच्छवी राजां वैशाली नगरे राज्य चलेयाना च्चन् ।

उगु हे समय मधुरभाषी, ज्ञानी सज्जनपिनिगु गुण वर्णन यानाज्वीम्ह तथा कृतज्ज गुणयात नं लुमंका तयसःम्ह सीलवा व्यापारी छम्ह नं दयाच्चवन । वैथाय् हे समीपे आपालं लस्कर ज्वीगु मार्गय् भ्यातना: सहितगु धःचा छग् दयाच्चवन । उगु हे धःचाय् लँय् ज्वीपिनि आपालं कष्ट जूगु खना तुयुगु “ताँपु” छग् दयका सकसितं सुविस्ताया लागि तया बिल । एवंरूपं त्रिरत्न भक्तजुया पुण्यकर्म याना जुयाच्चवन । छन्हुया दिनय् उम्ह व्यापारीया भिंचा जुयाच्चवम्हसे मेपिनिगु छुँ अंगः प्वा: खना धनप्वः खुयाहया पाजुम्हेसिथाय् छुँ सुचुका तल । लिपा धनथुवा नं सीका पाजुम्हेसिथाय् छुँ धनप्वः ल्वीका कया पाजु भिंचा निम्हं ज्वनायंका, जुजुयागु ऐन बमोजिम पाजुम्हेसिया छ्याँ त्वाल्हाना छ्वत । भिंचाम्हेसित सुली तयातल ।

पाजुम्ह मृत्यु जुया भूमिदेवता जूवन । उम्ह भूमिदेवतायात सफेद तुयुम्ह “मनोजवन” ब्वसल नं प्राप्त जुल । हानं शरीरे नं मृती नं मगमग सुगन्ध वास दुम्ह जुया दिव्य सम्पत्ति प्राप्त जुल । भूपिदेवतां थःत प्राप्त जूगु दिव्य

सम्पत्तियात खना पूर्वजन्मयागु खँ विचार याना स्वबलय् “त्रिरत्न  
भक्त जुया कृतज्ञ गुण लुमंका तथा सुभाषित खँल्हाना वयागु व  
हानं तुयुगु “ताँपु” छुना बियागुया पुण्यफलं थुगु दिव्य सम्पत्ति  
प्राप्त जूगु खः धका बुझे जुल । हानं छगू न्हापायागु बखते थः  
मित्र पासापि म्बः ल्हयाच्चंगु खनाः इमित हाय्कातये धैगु मतितया  
फुककसिगुं वस्त्र सुचुका आपालं कष्ट ज्वीक लज्जाचायापुस्से  
च्चंक तयातःगु पार्ण थःत न निवस्त्र ज्वीकाच्चवने माल धका:  
बुझेजुल ।

हानं सुली तयातःम्ह भिंचाम्हसिगु कारण नं बुझेजुयाली  
- थःगु तेज प्रकाश याना गुम्ह खः “मनोजवन” भवसल गया  
अर्धराते प्रति दिन सुली तयातःम्हसिया समीपे वया थथे धका:  
धाइगु जुयाच्चवन - जीव भो । जीवित मेवसेय्यो (भो)  
भो ! सुली च्चनाच्चंम्ह पुरुष ! (जीव) दीघायु जुयाच्चं (ते)  
छंगु (जीवित मेव) दीघायु जुयाच्चवनेगुयात है जक (सेय्यो)  
उत्तम जुयाच्चवन ।

छन्हया दिने गुम्ह खः अप्प सक्कार राजाया नं किसि  
गया देशय् दुने चाट्यू वंगु बखते झ्याः चायेका झ्यालं स्वयाच्चंम्ह  
सुन्दरी मिसा छम्ह खना अत्यन्त प्रेमाशक्त जुया हत्तपत्तं  
राजदरवारे लिहाँवया वहे मिसाया पुरुषम्हसित सःतके छ्वयां  
थःथाय् समीपयौ है सेवा चाकरी या धका: छगू दर्जा बिया तःगु  
जुल ।

छन्हया दिने उम्ह पुरुषयात दोषारोपण याना प्राणघात  
 याय धैगु मती तथा स्वंगू योजन तापागु पुष्करणीस वना वंचुगु  
 पलेस्वाँ व अरुणवती चा कया थन सन्ध्याकाले थ्यंक वय्माः ।  
 यदि मवल धाःसा छंगु प्राणदण्ड ज्वी धकाः अन्हेयाना छ्वत ।  
 छ्वय् धुंका हानं ध्वाकापालेयात सःता थौं छं सूर्य अस्त मजुवं  
 हे ध्वाखा तिनाति धकाः धाले ।

गुम्ह खः व पुरुषं नं राजां कपट जालयागु खः धकाः  
 सीका अत्यन्त हे दुक्खित जुया लयैं ववं छगू जड़ले थ्यंसेलि  
 थःम्ह नय्त ज्वनावःगु वस्तु अन हे दान प्रदान याना उगु  
 पुण्यभावं अनच्वंपि देव, नाग, यक्षादि सकलसित नं इनाबिल ।  
 उगु बखते गन खः पुखुली पा: च्वनाच्वंम्ह उदक यक्षं सीका  
 करुणापुर्वक उम्ह पुरुषयात अरुणवती चा व पलेस्वाँ बिया  
 हानं सत्तिगु मार्ग क्यना छ्वयाहबले सूर्य अस्त मजुवं हे ध्वाकां  
 पिने थ्यन । थ्यंकालि ध्वाका तीमते धायक धायकं हे ध्वाका  
 तिना वंगू जुया निति व पुरुष अन वने थन वने मदया गन खः  
 सूली तथातःम्ह, अन हे वना प्रार्थना यात कि छं जिगु साक्षी  
 छ्वव च्वना ब्यू धकाः धाल । उगु बखते सूली च्वनाच्वंम्हसें  
 धाल - भो दाजु ! छंगु साक्षी जि च्वने फैमखु । बरू थुंगु थासे  
 पिया च्वं, बाचाति इलय् जिथाय् वैम्ह छम्ह दु वइत हे छं साक्षी  
 ति । उगु खैं न्यना बाचाति इलय् वःम्ह भूमिदेवता (वेमानिक  
 देवता) यात साक्षी तथातल ।

लिपां द्यो तुइसेलि उम्ह पुरुषयात ज्वंके छवयाव राजां  
न्यन - छ छाय् जिं धयागु इलय् थ्यंक मवयागु ?

पुरुष - महाराज ! छःपिसं धाःगु इलय् हे जि थ्यंक  
वयागु खः । थुकियागु साक्षी भूमिदेवता दु, छपिसं न्यना स्वया  
बिज्याहुँ । उगु खँ न्यनालि राजा सहितं उगु थासे वना पिया  
च्वन । बाचा जासेलि भूमि देवता पिहाँ वया जीव भो  
जीवित मेव सेय्यो धकाः धाःगु बखते राजां वयाके न्यन -

राजा - भो (देव) पुरुष ! श्व सूली च्वनाच्वंम्हयात छं  
छाय् जीवित जुयाच्वं धकाः धया च्वनागु ? श्व सूली तया  
तयाम्ह गुकथं जीवित ज्वी । श्वया च्वयपाखे नं क्वयपाखे नं  
हि बाःबा न्व्याना च्वन । श्वैत नकी त्वकीपिं तथा सेवा  
चाकरी याइपिं सु नं दुगु मखु । थौकन्हे हे श्व मृत्यु ज्वीम्ह  
ज्वी धुंकल ।

भूमि देवता - महाराज जि जाति बन्धु जुया नितिं  
धयागु खः । श्व मृत्यु जुल धाय् वं थुगु सूली च्वनाच्वंगुया सिबैं  
नं सहश्राधिक दुक्ख कष्ट जुयाच्वंगु - पञ्च विध बन्धनं चिना,  
म्हुती धातु वायेकातःगु त्वंकी, मियागु गर्वत गय्की, लोहकुम्भि  
नर्के कुटके छ्वई, अशीपत्र बने दुत यंकी, वैतरणी नदी  
क्वफाना छ्वई, नर्के (मलमुत्र) वांछ्वै इत्यादि न्हेगु प्रकारयागु  
महाभयंकर घनघोरगु नर्क दुक्ख भोग याय्माली धकाः जिके  
दया लगे जूगुया कारणं जीवित जुयाच्वं धयागु खः ।

राजा - भो देव, छु यानागुलिं तुइसेच्वंम्ह सल  
छन्त प्राप्त जुगु ? हानं गथे जुया छंके शरीरे न म्हुती न सुगन्ध  
वास वया छचाखेरं छंगु तेज प्रकाश जुयाच्वंगु खः ? हानं छुया  
कारणे छंके निर्वस्त्र जुयाच्वन ?

भूमिदेवता - महाराज ! जिं न्हापा पुण्य याना वयागुद्वारा  
दिव्य सुख प्राप्त जूगु खः । हानं पाप याना वयागुद्वारा निर्वस्त्र  
ज्वीका च्वनेमाःगु खः ।

राजा - भो देव ! छं धाःगु खँय् जि पत्यामजू ।  
सीधुंका नं कुशलाकुशलयागु फल गन भोग याःवनेगु ?

भूमिदेवता - महाराज ! थुके पत्या मज्वीमाःगु छु नं  
मदु । दृष्टान्त जि हे न्त्योने च्वंच्वनागु दु । कुशलयागु फलं  
दिव्य सुख प्राप्त जुयाच्वन । हानं न्हापा जिं पाप याना वयागुलिं  
निर्वस्त्र ज्वीका च्वनेमाल ।

राजा - अथे जूसा छन्त जिं वस्त्र बी मज्यूला ?

भूमिदेवता - महाराज ! छपिंसं जित अथे जक वस्त्र  
बिया नं जित प्राप्त ज्वीमखु ।

राजा - छु याःसा छन्त वस्त्र प्राप्त ज्वीले ?

भूमिदेवता - जित वस्त्र बिया बिज्याय् गु इच्छा दुसा  
उपालि स्थविरया “उपज्ञाचार्य” ज्ञायी विमुत्त गुप्तेन्द्रिय  
आदि गुणं युक्त जुया बिज्याम्ह थन हे वैशाली नगरया समीपय्  
दयाच्वंगु कपिनच्चना धैगु थासय् बिज्यानाच्वंम्ह स्थविर

“कपितक” याथाय् वना छपिनि श्रद्धा दक्को वस्त्र प्रदान यानाव उगु पुण्य जित प्रदान याना बिल धाःसा जित वस्त्रालंकार प्राप्त ज्वी । उगु बखते जिं छपिन्त दृष्टान्त क्यने । तर थुगु अवस्थाय् वसपोलया देवतापिन्त धर्मदेशना यानाच्वंगु दु । लिपा योरंयगु अवस्था स्वया बिज्याहुँ ।

थुगु खँ न्यना जुजु राजभवने लिहाँ वयाव योरंयगु अवस्था स्वया महास्थविरयात वस्त्र द च्याज्वः प्रदान यानाव उगु पुण्य भूमिदेवतायात प्रदान याना बिल । भूमिदेवतानं साधु । साधु । धकाः पत्तानुमोदनायाःगु जुया निम्ति दिवुधम्म फल प्राप्त जुल । फल प्राप्त ज्वी साथ उगु वस्त्रालंकारं तिया गन खः महास्थविर व राजा च्वनाच्वंगु, अन हे अमिगु सम्मुखे साक्षात् प्रकट जुया दृष्टान्त क्यंगु जुल ।

अलेतिनि राजा प्रतित जुया मिथ्याज्ञान त्वता धर्म संवेग प्राप्त जुल । गुम्ह खः स्थविरयागु धर्मोपदेश न्यनाव आवंलि मिथ्याज्ञान धारण याय् मखुत धकाः भूमिदेवतायात साक्षी तया प्रतिज्ञा याःगु जुल । भूमिदेवता नं वैत माक्व कर्माकर्म फलयागु खँ कनेधुंका थःमाथाय् वन ।

राजा नं राजभवने वया मन्त्री अमात्यपि सकलें मुंका सकलयात मिथ्याज्ञान त्वतके बिल । हानं सूली तयातःम्हयात नं त्वता वास याका याकनं लाय्का बिल । थःम्ह नं दान, शील, भावनापाखे वलोद्योग याःगु जुया निति सोतापत्ति फले

## प्रतिष्ठित जुल ।

अनंलि गुम्ह खः २० नीन्हृतक सूलीच्चवना दुक्ख  
भोगयानाच्चंह युवकं भूमिदेवतां धाःगु नरकयागु खँ लुमंकं  
अत्यन्त त्रास चाया याकनं याकनं स्थविरयाथाय् वया थथे धकाः  
विन्ति यात - भन्ते ! गुम्हसें नरकय् वने मालिगु ज्या याना  
च्चंगु खः उम्ह नरकय् वने म्वायेकेगु उपाय् छु दु ?

स्थविर - भो युवक ! छं बालोक ध्यान तया न्यं ।  
गुम्हसें त्रिरत्नयाके शरण वना दान, शील, भावनापाखे कोसिश  
याना आपालं पुण्य साधना याई उम्ह नरकं बचे ज्वी ।

उगु खँ न्यना हर्ष उत्साहपुर्वक तथागतया शासने दुहाँ  
वना प्रवजित जुया आपालं ध्यान ज्ञाने वलोद्योग याना यंकूरु  
बखते याकनं अरहन्त फल प्राप्त जुल ।

सो तत्थ पतिद्वितो थेरस्स ओवादे ठत्वा सोतापन्नो  
अहोसि । सूलावुतो पन पुरिसो अरोगो हृत्वा संवेग  
जातो भिक्खुसु पञ्चजित्वा नचिरस्सेव अरहत्तं पापुणि ।  
(पेतवत्थु अटुकथा)

उगु हिसाबं सज्जन कल्याण मित्र नापलाःगु जुया  
निति सूली च्चनाच्चंह चोर वे हानं नत्थिकवाद जुयाच्चंह  
राजा नं वट्ट दुक्खं छुटे जूगु जुल । सज्जनपिनिगु संगत  
याय् गु जूसां आपालं अनन्त गुणोपकार दयाच्चवन धकाः  
क्यनेमाःगुया कारणे थुगु श्लोक -

एतदिशा सप्तुरिसान सेवना, महप्रला होति सतं  
विजानतं, सूला बुतो अगगफलं अफुस्तयि फलं कनिठं  
पन अप्पसक्कारो ।

धकाः संगायना याना बिज्यापि स्थविर भन्तेपिंसं आज्ञा जुया  
बिज्यागु खः ।

तदर्थ-

शान्तगु स्वभाव दयाच्चवपि विशेषं “अनिच्छ, दुक्ख  
अनत्ता” स्यौपि सत्पुरुष प्रज्ञावानपि नाप संगत यात्धाःसा  
अजागु उत्तम स्वभाव दयाच्चवंगु फल प्राप्त ज्वी । गजागु कि  
- सुली तयातःम्ह पुरुषयात अरहन्त फल प्राप्त जुल । अप्प  
सक्कार राजायात कनिष्ठगु स्रोतापत्ति फल प्राप्त जुल ।

अनंलि कण्पितक स्थविरयागु कारणं सावत्थि नगरे  
वना तथागतयात विन्ति याःगु जुयाच्चवन । तथागतं उगु  
अत्थुपत्ति अन वयाच्चवपि परिषद् पिन्त धर्मदेशना याना बिज्यासेलि  
आपालं सत्व प्राणीपिन्त हितोपकार जुल ।

इदं मे पुण्यं निब्बानस्स पच्चयो होतु ।

इदं मे पुण्यं सब्बेसत्ता सुखिता भवन्तु ।

# धर्मकीर्ति प्रकाशन

## (नेपाल भाषामा)

१.	महासतिपट्टान सुत्र	३९.	बुद्धया अर्थ नीति
२.	बुद्धया शिलिङ् विपाक	४०.	अभ्यर्थ नारद
३.	अभिधर्म भाग-१	४१.	उखानया बाल्वँ पुचः
४.	ऋषि प्रतिहार्य	४२.	पालीभाषा अवतरण भाग-१
५.	वासेष्टिवेरी	४३.	न्हापायाम्ह गुह सु ? (दि.सं.)
६.	यःस्त मृत्याय	४४.	पालि प्रवेश भाग-१
७.	पञ्चनीवरण	४५.	पालि प्रवेश भाग-२
८.	भावना	४६.	चमत्कार
९.	एकताया ताचा	४७.	बाल्वँ भाग-४
१०.	प्रेम छु जी	४८.	राहुलयात उपदेश
११.	विरत्न गुण स्मरण	४९.	अभिधर्म (वित्तकाण्ड छाया समिति परिचय)
१२.	बुद्धपुजा विधि	५०.	मणिचुड जातक
१३.	मैत्री भावना	५१.	महाजनक जातक
१४.	कर्तव्य	५२.	गृहि विनय (तृ.सं.)
१५.	मिद्दा	५३.	चरित्र पुचः भाग-१
१६.	परिचाणा	५४.	बीढ ध्यान भाग-२
१७.	दृवय परिवर्तन	५५.	शान्तिया त्वायः
१८.	बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग-१	५६.	बुद्ध व शिक्षा
१९.	बुद्धया अन्तिम यात्रा भाग-२	५७.	विश्वधर्म प्रचार देशना भाग-२
२०.	कर्म	५८.	जातकमाला भाग-१
२१.	बाल्वँ भाग-१	५९.	विरत्न बन्दना व सुत्र पुचः
२२.	बौद्ध ध्यान भाग-१	६०.	चरित्र पुचः भाग-२
२३.	बोधिसत्त्व	६१.	विरत्न बन्दना व पञ्चशीलया फलाफल
२४.	शाक्यमुनि बुद्ध	६२.	लुमिनि विपस्सना
२५.	अनन्तलक्षण सूत्र	६३.	विश्वधर्म प्रचार देशना भाग-१
२६.	मति भिसा गति भिनी	६४.	योगीया चिठी
२७.	अहिसाया विजय	६५.	संक्षिप्त बुद्ध जीवनी
२८.	बाल्वँ भाग-३	६६.	बुद्धधर्म
२९.	महासत्पन जातक	६७.	जातक बाल्वँ
३०.	लम्भी दोः	६८.	जातकमाला भाग-२
३१.	अभिधर्म भाग-२	६९.	सर्वज्ञ भाग-१
३२.	बाल्वँया फल भाग-१	७०.	पालि प्रवेश भाग-१ व २
३३.	बाल्वँया फल भाग-२	७१.	किशा गौतमी
३४.	क्षान्ति व मैत्री	७२.	जप, पाठ व ध्यान
३५.	प्रार्थना संग्रह	७३.	धर्म मसीनि
३६.	बाल्वँ भाग-२ (दि.सं.)	७४.	तेमिय जातक
३७.	प्रीढ बौद्ध कक्षा	७५.	विरत्न गुण लम्के, ज्ञानया मिद्दा चायेके
३८.	मुख्यम्ह पासा मज्ज्	७६.	धर्मपद

# धर्मकीर्ति प्रकाशन

## (नेपाल भाषा)

७७.	बाँह भाग-५	११६.	पालि भाषा अवतरण भाग-२
७८.	सप्तरत्न धन	११७.	दीर्घायु ज्वीमा
७९.	सर्वज्ञ भाग-२	११८.	न्हूग विरत्न बन्दना व धम्मपद
८०.	दान	११९.	मनुतयगु पहः
८१.	वस्त्रिक सुत	१२०.	संस्कृति
८२.	मध्यम मार्ग	१२१.	कर्तव्य (दि. सं.)
८३.	महासिंहनाद सुत	१२२.	विशेष म्हं मफइबले पाठ यायेगु परित्राण
८४.	भिंम्ह काय व म्हायाय्	१२३.	बुद्ध्या करुणा व ब्रह्मदण्ड
८५.	भिक्षु जीवनी	१२४.	विरकुशया बाँह
८६.	समय व विपश्यना संक्षिप्त भावना विधि	१२५.	विरत्न बन्दना व परित्राण
८७.	महानारद जातक	१२६.	धम्मचक्रकप्पवत्न सुत
८८.	भिंम्ह मचा	१२७.	पट्ठानपालि
८९.	विवेक बुद्धि	१२८.	कर्म व कर्मफल
९०.	झंग: लाइम्ह लाखे	१२९.	शिक्षा भाग-५
९१.	बुद्धपुजा विधि	१३०.	धर्मया ज्ञान
९२.	स्वास्थ्य लाभ	१३१.	संक्षिप्त बुद्ध वंश भाग-१
९३.	शिक्षा भाग-१, २	१३२.	संक्षिप्त बुद्ध वंश भाग-२
९४.	दृष्टि व तृष्णा	१३३.	अभिधर्म भाग-२ (दि. सं.)
९५.	विपश्यना ध्यान	१३४.	अभिधर्म पालि
९६.	सतिपटान भावना	१३५.	न्हापांयाम्ह गुह सु ?
९७.	बाँह भाग-६	१३६.	अनन्तलक्षण सुत
९८.	धम्मचक्रकप्पवत्न सुत	१३७.	बुद्धपुजा, धम्मपद व ज्ञानमाला
९९.	गौतम बुद्ध	१३८.	विरत्न बन्दना व परित्राण
१००.	नेपालय् २५ दैं जिगु लुमन्ति	१३९.	धम्मचक्रकप्पवत्न सुत (दि. सं.)
१०१.	बुद्ध व शिक्षा	१४०.	बुद्ध बन्दना विधि व बुद्ध्या झिनिगू विपाक
१०२.	शिक्षा भाग-३	१४१.	मनुतयगु पह (दि. सं.)
१०३.	शिक्षा भाग-४	१४२.	बौद्ध बौद्ध कक्षा
१०४.	शिक्षा भाग-४	१४३.	न्हापांयाम्ह गुह सु ? व अमूल्यगु धन
१०५.	महास्वान जातक (दि. सं.)	१४४.	बौद्ध स्तुति पुचः
१०६.	धम्मपद व्याख्या भाग-१	१४५.	विरत्न बन्दना परित्त सुत
१०७.	धम्मपदया बाँह	१४६.	विरत्न बन्दना व परित्राण (च. सं.)
१०८.	अभिधर्म भाग-२ (दि. सं.)	१४७.	सुत्र पुचः
१०९.	संसारया स्वाप्	१४८.	शाक्यमुनी बुद्ध
११०.	धम्मपद (मूल पालि सहित नेपाल भाषाय अनुवाद)	१४९.	तृष्णा
१११.	आदर्श बौद्ध महिलापि	१५०.	विरत्न बन्दना व परित्राण
११२.	बौद्ध नैतिक शिक्षा भाग-१	१५१.	विरत्न बन्दना व परित्राण
११३.	वेस्सन्तर जातक	१५२.	सच्चविभङ्ग सुत (नेपाल भाषा)
११४.	निर्वाण (रचना संग्रह)	१५३.	शीवली
११५.	विरत्न गुण लुमके, जानया मिखा चायके	१५४.	अनागत वंश